

2024 - 2030

STRATEGISCH BELEIDSPLAN KUST

de Kust

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	P. 04
DROOMBEELD 2050	P. 06
1. ANALYSE & BOUWSTENEN	P. 10
1.1 TOERISME IN CIJFERS	P. 12
1.2 RELEVANTE SOCIO-ECONOMISCHE PARAMETERS	P. 18
1.3 SWOT	P. 24
1.4 TRENDS & CONSUMENTENVERWACHTINGEN	P. 30
1.5 VISIE OP HET TOERISME VAN MORGEN	P. 36
2. UITDAGINGEN	P. 38
3. TOEKOMSTVISIE EN DOELSTELLINGEN	P. 50
3.1 AMBITIE	P. 53
3.2 DOELSTELLINGEN	P. 54
3.3 POSITIONERING	P. 62
3.4 VERHAALLIJNEN	P. 66
4. ACTIEKADER 2024 - 2030	P. 74

de Kust

De Kust is een belangrijke toeristische bestemming in Vlaanderen. Zowat de helft van alle toeristische bestedingen in Vlaanderen situeren zich aan de Kust. De Kust heeft zich de voorbije decennia ontwikkeld tot een stabiele, hedendaagse vierseizoensbestemming: zowat 60% van alle bestedingen gebeuren buiten de zomermaanden.

VOORWOORD

In de voorbije twee jaar heeft het kusttoerisme verrassend snel zijn elan teruggevonden na de COVID-pandemie. In de komende jaren willen we de Kust verder ontwikkelen als een aantrekkelijke, inclusieve, duurzame en toekomstgerichte vakantie regio. We willen de uitstraling van de Kust vergroten en nieuwe doelgroepen aantrekken. Meer dan ooit is het onze ambitie om de regio uit te spelen op het internationale forum.

Dit plan wil echter meer zijn dan een klassiek beleidsplan voor toerisme voor de komende zes jaar. Samen met de kustgemeenten, Vlaamse Agentschappen, de Provincie West-Vlaanderen, een panel van ondernemers en andere stakeholders schreven Westtoer en Toerisme Vlaanderen een ruimere ontwikkelvisie voor de Kust neer. In het begin van dit document richten we onze blik zelfs even op 2050. Op deze visie enten we vervolgens de ambitie, doelstellingen en grote lijnen voor het kusttoerisme in de periode 2024 – 2030.

Westtoer en Toerisme Vlaanderen danken alle personen en organisaties die een bijdrage leverden aan de opmaak van dit plan.

We zijn er immers van overtuigd dat de positieve kracht van het toerisme kan bijdragen aan de kwaliteit van de kustregio. Dit impliceert een grote meerwaarde voor de bewoners, bezoekers en ondernemers. De beleving van diverse unieke plekken aan zee staat hierbij centraal.

Met deze visie in het achterhoofd willen we samen met vele anderen de veerkracht van de Kust in de toekomst opvolgen en ondersteunen. Er dienen zich namelijk heel wat maatschappelijke uitdagingen aan die het toerisme overstij-

gen op vlak van demografie, leefbaarheid en duurzaamheid. Omwille van de stijging van de zeespiegel vormt de noodzakelijke kustverdediging een bijkomende uitdaging die kansen biedt voor natuurontwikkeling en recreatie.

Met dit plan willen we, vanuit een toeristische invalshoek, een roadmap voorleggen om samen met alle stakeholders de Kust verder te ontwikkelen als een toekomstgerichte topbestemming met internationale uitstraling.

SABIEN LAHAYE – BATTHEU
VOORZITTER WESTTOER

PETER DE WILDE
GEO TOERISME VLAANDEREN

DROOMBEELD 2050

Vooraleer in de concrete plannen voor 2024-2030 te duiken, nemen we de lezer graag even mee in de toekomstvisie die we op langere termijn – pakweg 2050 – voor de Kust als vakantiebestemming voor ogen hebben. Het kan de lezer helpen om bepaalde uitdagingen en doelstellingen in dit plan beter te kaderen.

De Kust heeft in de voorbije generatie een grondige en duurzame gedaanteverwisseling ondergaan. De Kust blijft een topbestemming in West-Europa met een ruim scala aan nationale en internationale bezoekers. De gezellige badplaatsen met innovatieve horeca-concepten kenmerken zich door een kwalitatieve en groene inrichting van het publieke domein. Ze onderscheiden zich onderling door hun eigen, unieke aanbod en vormen zo de parels aan de kroon. De bestemming kan uitpakken met een nieuwe kustverdediging, waarin ruimte is voor natuur, recreatie, belevingsvolle stranden en dijken. De achterliggende polders met hun pittoreske dorpen vormen een unieke belevingsruimte voor fietsers en wandelaars en produceren tal van korte keten-producten die ook massaal aangeboden worden, door de lokale horeca.

ZEE, STRAND EN DUINEN

De zee, die altijd in beweging is, blijft een topervaring voor elke bezoeker. De zee nodigt zowel uit tot herademen en tot rust komen, als tot actieve beleving. Naast eenvoudigweg genieten langs de waterlijn en zeezwemmen, kleuren de diverse wind- en watersporten het levendige imago van het strand. De zee biedt ook nieuwe ervaringen zoals een bezoek aan een offshore windmolenpark of een digitale ontdekkingsreis aan wal, door de vele geschiedkundige schatten die de zeebodem herbergt.

Het strand, dat ondertussen op diverse plaatsen breder is geworden, vormt een ideale ontspanningsruimte voor tal van doelgroepen. Bewoners, tweede verblijvers en bezoekers, jongeren en ouderen, gezinnen met kinderen en koppels, vriendengroepen en solotrippers. Er is een ruim aanbod aan strandverhuur, strandporten, watersportclubs en strandbars die maximaal toegankelijk zijn.

Het strand loopt over in een brede duinengordel die zich situeert tussen de Nederlandse en de Franse grens, en die de Kust als een opgehoogd duinenlichaam duurzaam beschermt tegen de steeds stijgende zeespiegel. Deze duinen voor de dijk bieden heel wat nieuwe natuur en kunnen via wandelpaden en uitkijpunten ontdekt worden door de bezoekers. Er zijn een beperkt aantal strandovergangen die steeds toegankelijk zijn voor mensen met een beperking, waardoor zee en strand maximaal door iedereen beleefd kan worden.

ZEEDIJKEN, BADPLAATSEN EN KUSTDORPEN

De nieuwe zeedijk wordt gekenmerkt door een grote en uniforme beeldkwaliteit met veel publiek groen, rust- en schaduwplekken en vormt zo een ideale wandelboulevard. Restaurants en cafés ontwikkelen volop nieuwe concepten en spelen in op het karakter van de internationale kustbezoekers. De eerstelijnsbebouwing wordt meer en meer klimaatbestendig én klimaatneutraal. De monotone skyline heeft plaatsgemaakt voor een afwisseling van gebouwen waarbij ook hoogbouw mogelijk is op een beperkt aantal plaatsen en er extra open en groene ruimte gecreëerd wordt op andere plaatsen.

Vanop de zeedijk zijn er diverse doorsteken naar de winkel- en woonstraten van de badplaats. In de badplaatsen zelf en de achterliggende historische centra en dorpen, heeft het oudere gebouwenpatrimonium een grondige renovatie ondergaan en beantwoordt het aan de energetische normen van 2050. Bij deze renovatie wordt voorzien in grotere units met meer vaste bewoning in functie van het behouden en aantrekken van nieuwe inwoners. De leefbaarheid staat centraal en vertaalt zich in zones voor bewonersparkeren en een kwalitatief publiek domein.

OPTIMALE VERBINDINGEN

De kamstructuur maakt de verbinding vanuit de A18, E40 en A11 en leidt naar geclusterde parkeerzones in of aan de rand van de badplaatsen. Tijdens het verblijf verplaatsen toeristen en tweede verblijvers zich te voet, met de fiets of met de tram. Het kustwandelnetwerk, het recreatieve fietsnetwerk en de fietssnelweg F34 spelen hier een belangrijke rol. De kusttram is op internationaal vlak één van de iconen van de Belgische Kust en zorgt voor een vlotte en aangename verbinding tussen de badplaatsen. De beeldkwaliteit is optimaal en het geheel is uitgegroeid tot een modern en hoogwaardig vervoerssysteem met maximaal gebruikerscomfort.

POLDERS

De achterliggende polders vormen een landschappelijk waardevol geheel met een rijkdom aan verhalen. Fietsers en wandelaars kunnen dit unieke recreatiegebied vanuit de Kust ontdekken dankzij een uitgekiend fiets- en wandelnetwerk en de vele dwarsverbindingen. Op diverse plaatsen in de strook die net achter de Kust ligt, zetten landbouwers volop in op duurzame voedselproductie, georganiseerd vanuit het principe van de korte keten. De beleving die aangeboden wordt in het hinterland is een meerwaarde voor de Kust als bestemming, en stimuleert bezoekers tot een langer verblijf of een herhaalbezoek.

01. ANALYSE & BOUWSTENEN

1.1 TOERISME IN CIJFERS

27,5 MILJOEN OVERNACHTINGEN

In 2022 schatte het kenniscentrum van Westtoer het aantal **overnachtingen** in op **27,5 miljoen**. Het aantal **aankomsten** bedroeg **5,5 miljoen**. Het tweede verblijfstoerisme gaat met het leeuwenaandeel lopen : 15,8 miljoen overnachtingen (58%) en 2,7 miljoen aankomsten (50%).

Het **commercieel logies** zoals hotels, B&B's, jeugdlogies, vakantieparken en vakantiecentra staat in voor **11,7 miljoen overnachtingen** (42%) en **2,7 miljoen aankomsten** (50%). Het commercieel logies aan de Kust staat zo in voor de helft van alle overnachtingen in het commercieel logies in Vlaanderen. De verhuur van vakantiewoningen levert de sterkste bijdrage. De Corona-pandemie zorgde voor een (tijdelijke?) stijgende interesse in deze logiesvorm.

De **gemiddelde verblijfsduur** van een vakantie aan zee bedraagt **5,0 nachten**. Er is een lichte daling sinds 2013 (5,7 nachten).

Al naargelang de logiesvorm zijn er sterke verschillen: in een huurvakantiewoning verblijft een gezelschap gemiddeld 11 nachten. Dit betekent dat men meestal boekt voor een 1 week of voor twee weken. In een hotel is de verblijfsduur gemiddeld twee nachten.

TWEDE VERBLIJFSGEBRUIK VAKANTIEWONINGEN	11.851.078
TWEDE VERBLIJFSGEBRUIK LANGETERMIJNKAMPEERDERS	3.953.393
VERHUUR VIA VERHUURKANTOOR	3.341.545
DIRECTE VERHUUR	3.166.239
HOTELS	2.001.426
VAKANTIELOGIES	787.2248
KORTKAMPEERPLAATSEN	595.824
JEUGDLOGIES	504.145
B&B'S, VAKANTIECENTRA & -PARKEN	1.275.955

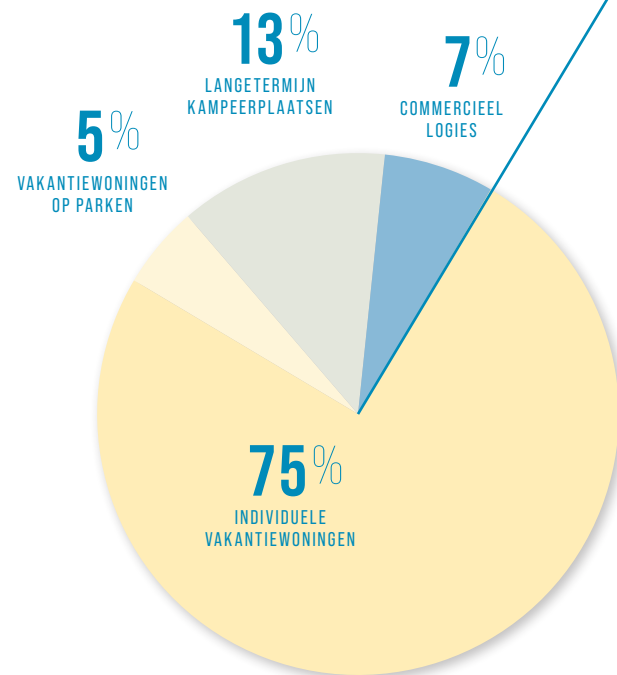

27,5 MILJOEN OVERNACHTINGEN

Verdeling van het aantal overnachtingen aan de Kust naar type logiesvorm, 2022 - © Westtoer

IN 2022 BEDRAAGT DE BEDDENCAPACITEIT 650.000 EENHEDEN

Het overgrote deel (80 %) situeert zich in vakantiewoningen, gevolgd door lange termijn-kampeerplaatsen (13 %). Het commercieel logies staat in voor 7% van de overnachtingsplaatsen.

HOTELS	14.596	
KORT KAMPEERPLAATSEN	11.144	
KAMPEERGERELATEERDE LOGIES*	6.567	
JEUGDLOGIES	5.233	
VAKANTIEPARKEN	4.520	
VAKANTIECENTRA	187	
GASTENKAMERS	1.029	

Structuur van het logiesaanbod (in bedden) aan de Kust naar type logiesvorm, 2022 - © Westtoer

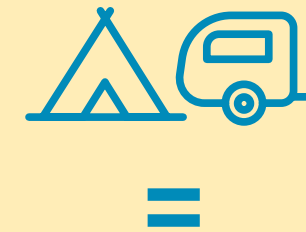

De globale capaciteit neemt lichtjes toe, dit is voornamelijk te danken aan de toename van het aantal vakantiewoningen.

Hoewel het aantal hotels jaar na jaar licht blijft dalen van 200 in 2013 tot 182 in 2022, blijft de beddenscapaciteit redelijk stabiel met 14.600 bedden in 2022.

Dit komt doordat de sluiting van kleinere familiehôtels gecompenseerd wordt door de komst van grotere (keten) hotels aan de Kust.

Bij de kampeerbedrijven zien we een omgekeerde evolutie. Het aantal uitbatingen blijft nagenoeg stabiel (99 in 2013, 100 in 2022), maar er is een sterke daling van de beddenscapaciteit op zowel kortkampeerplaatsen (-4.275 sinds 2013) als langetermijnkampeerplaatsen (-3.334 sinds 2013).

De herinrichting van de kampeerbedrijven waarbij er meer ruimte per eenheid wordt voorzien, verklaart deze daling.

Bij jeugdlogies noteren we dat er sinds 2013 enkele jeugdlogies verdwenen zijn, wat toch zorgde voor een daling van meer dan 10% in de beddenscapaciteit tot 5.233 bedden in 2022.

Het betreft een bij uitstek zeer democratische sector, met kleine winstmarges en een grote investeringsdruk, waarbij soms enkel via subsidies break-even gedraaid kan worden.

17 MILJOEN DAGTOERISTEN

De Kust is en blijft een zeer aantrekkelijke bestemming voor dagtoeristen. Op een topdag in de zomer of een andere feestdag met goed weer kan het aantal dagtoeristen oplopen tot 200.000. Afhankelijk van de weersomstandigheden die zich in een bepaald jaar voordoen, schommelt het aantal dagtoeristen tussen de 16,5 en de 18 miljoen per jaar. In 2022 bedroeg dit aantal 17 miljoen. Uitzondering op deze hoge cijfers vormen de coronajaren 2020 en 2021.

Voorals de zomer is populair bij dagtoeristen: juli en augustus staan in voor één derde van het totaal aantal dagtoeristen. In absolute aantallen betekent dit 5,6 tot 6,8 miljoen dagtoeristen in deze twee zomermaanden, afhankelijk van de weersomstandigheden in die periode.

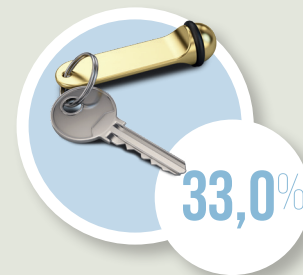
3,4 MILJARD OMZET

De omzet van het kusttoerisme wordt door het kenniscentrum van Westtoer ingeschat op 3,4 miljard euro in 2022. Het tweede verblijfstoerisme heeft het grootste aandeel met 1.427 miljoen euro, gevolgd door toerisme in commerciële logiesvormen met 1.146 miljoen euro. Het dagtoerisme staat in voor 876 miljoen euro. Op basis van deze omzet wordt de directe en de indirecte tewerkstelling ingeschat op 36.600 FTE.

Structuur van de omzetverdeling naar type toerisme, 2022

€ 1.427 MILJOEN
TWEEDEVERBLIJFS-
TOERISTEN

€ 1.146 MILJOEN
TOERISTEN IN
COMMERCIEEL LOGIES

€ 876 MILJOEN
DAGTOERISTEN

OPINIESTUK STAKEHOLDER

HOE DE RIJKDOM VAN ONZE KUST BESCHERMEN?

Onze relatief korte kustlijn is een dichtbevolkte en drukbezochte regio met een mix van natuurwaarden en heel wat economische, recreatieve en toeristische troeven. Tegelijkertijd is onze Vlaamse kust heel kwetsbaar voor stormvloeduren uit zee.

Het is een uitdaging en een evenwichtsoefening om de rijkdom van onze Kust te behouden én te beschermen, rekening houdend met de voorspelde zeespiegelstijging. 'Zacht waar het kan, hard waar het moet' is de leidraad van het Masterplan Kustveiligheid, een reeks maatregelen om onze Kust te beschermen tegen zware stormvloeduren tot minstens 2050.

In verschillende projecten werken we samen met de kustgemeenten om naast de kustbescherming ook een toeristisch-recreatieve meerwaarde te creëren. Dat kan door de maatregelen voor de zeewering te integreren in de omgeving en zo een aantrekkelijk resultaat te realiseren voor kustbewoner en toerist.

Vandaag speelt de natuur een steeds belangrijkere rol om de rijkdom van onze Kust te beschermen. De zogenaamde 'nature based solutions'. We zoeken naar welke oplossingen de natuur ons zelf biedt om de Kust beter te beschermen tegen golven, getijden en wind. Denk maar aan strandsuppleties of het creëren van nieuwe duinen.

In Westende werd in 2023 een groene grasdijk gerealiseerd, in Raversijde, op de Oosteroever in Oostende en straks ook in Knokke-Heist lopen proefprojecten met een duin voor dijk. De eerste onderzoeksresultaten zijn veelbelovend en kunnen een basis zijn om meer draagvlak te creëren.

Recreatie en toerisme zijn enorm belangrijk voor de Kust. Maar de kwetsbaarheid van onze kustlijn verdient eveneens onze blijvende aandacht.

CAROLINE LOOTENS

MDK

1.2

RELEVANTE SOCIO-ECONOMISCHE
PARAMETERSBEVOLKINGSAANTAL
EN -DICHTHEID

De verstedelijkte kustband met de 13 badplaatsen telt 225.000 inwoners. Dit is bijna te vergelijken met een grote stad in Vlaanderen zoals Gent (of te vergelijken met de inwoners van Leuven en Brugge samen). De kustgemeenten kennen een hoge en stijgende bevolkingsdichtheid van 594 inwoners per km²; dit is een stuk hoger dan het gemiddelde in West-Vlaanderen van 379 inwoners per km².

Vlaanderen	1992	2022
-18 jarigen	1.247.959 (22%)	1.299.256 (19%)
18 - 54 jaar	3.033.552 (52%)	3.064.720 (46%)
55+	1.513.146 (26%)	2.334.900 (35%)
waarvan 75+	363.872 (6%)	677.947 (10%)
TOTAAL	5.794.657 (100%)	6.698.876 (100%)

9 Kustgemeenten	1992	2022
-18 jarigen	36.371 (19%)	29.522 (13%)
18 - 54 jaar	95.957 (49%)	80.450 (37%)
55+	61.658 (32%)	109.959 (50%)
waarvan 75+	15.780 (8%)	35.037 (16%)
TOTAAL	193.986 (100%)	219.931 (100%)

VERGRIJZING

De vergrijzing is sterker aan de Kust dan in andere regio's: het aandeel 55-plussers steeg in de periode 1992-2022 van 32% naar 50% van de totale kustbevolking. Daarenboven verdubbelde het aantal 75-plussers aan de Kust over deze periode en vertegenwoordigen zij momenteel 16% van de kustbevolking. In Vlaanderen bedraagt het aandeel 55-plussers in 2022 35% van de totale bevolking en het aandeel 75-plussers 10%.

Daartegenover staat een afname van het aantal jongeren: het aandeel 18-jarigen daalde van 19% naar 13% van de totale kustbevolking, dit over dezelfde referentieperiode 1992-2022. Qua aantal en aandeel is er ook een duidelijke daling van de 18-54-jarigen aan de Kust. In 1992 stonden zij in voor 49% van de kustbewoners, in 2022 voor slechts 37%.

Over geheel Vlaanderen staan deze bevolkingssegmenten veel minder onder druk. In aantal noteren we zelfs een lichte stijging en qua aandeel is er wel een daling van 22% naar 19% voor de -18-jarigen en van 52% naar 46% voor de 18-54-jarigen.

De vergrijzing zal in de volgende twintig jaar nog gevoelig toenemen. Dit heeft als gevolg een sterkere druk op de zorg in het algemeen en op de verzorgingsinstellingen in het bijzonder. De ondervetegenwoordiging van de categorieën tussen 18 en 55 jaar resulteert in een vermindering van het aantal beschikbare mensen op de arbeidsmarkt. Aan de andere kant van het spectrum dreigt het onderwijsapparaat verder in te krimpen wegens een gebrek aan jongeren. Al deze tendensen worden verscherpt in de komende twintig jaar.

HUISVESTING

De Kust vertegenwoordigt 31,7% van de woongelegenheden in West-Vlaanderen. Dit patrimonium breidt gestaag uit met 5,3% extra eenheden in de laatste vijf jaar.

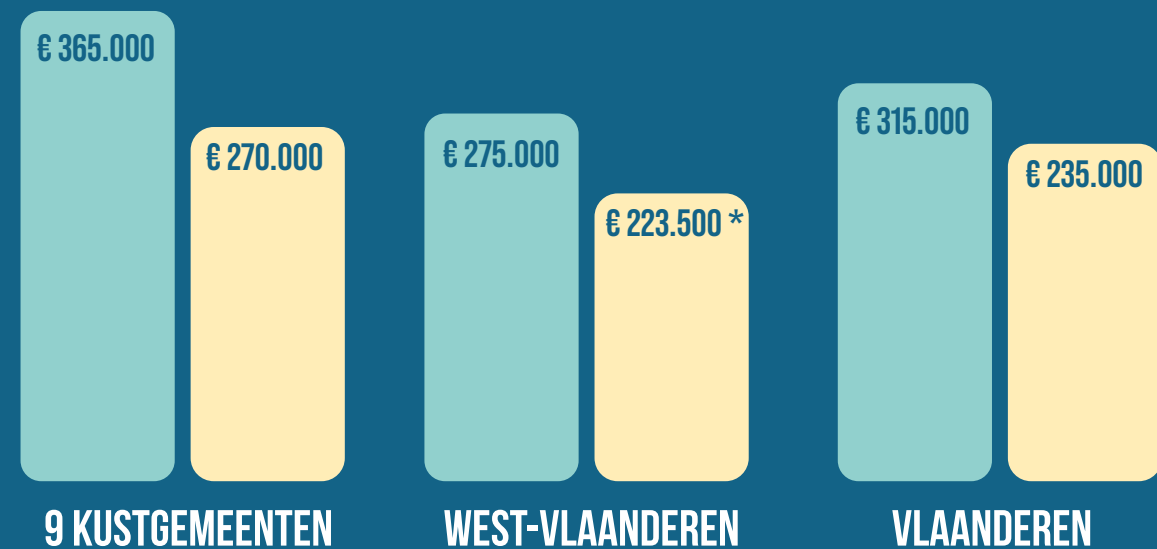
De toename van het aantal woongelegenheden ligt in lijn met de West-Vlaamse gemiddelden, maar is sterk beïnvloed door het aantal tweede verblijven dat zich vooral in de vorm van appartementen in de directe zone langs de zee bevinden. Het aantal tweede verblijven evolueerde de laatste twintig jaar van ca 80.000 eenheden in 2002 naar 100.000 in 2022. Dit betekent dat er doorheen de voorbije jaren een constante vraag was naar kustappartementen. Tweede verblijvers genereren dan ook het merendeel van de toeristisch-economische waarde aan de Kust.

DE KUST VERTEGENWOORDIGT 31,7% VAN DE WOONGELEGENHEDEN IN WEST-VLAANDEREN.

De gemiddelde mediaanprijs van een huis aan de Kust ligt €50 000 hoger dan de Vlaamse mediaanprijs, en zelfs €90 000 hoger dan de West-Vlaamse mediaanprijs. Voor appartementen ligt de gemiddelde mediaanprijs aan de Kust €35 000 hoger dan de Vlaamse mediaanprijs (en €46.000 hoger dan de West-Vlaamse mediaanprijs, maar de West-Vlaamse mediaanprijs voor appartementen wordt zeer sterk beïnvloed door de kustappartementen). Bovendien zijn er grote verschillen tussen de kustgemeenten.

Het wordt steeds moeilijker voor eigen inwoners en meer specifiek voor jonge gezinnen om een gepaste en betaalbare woning voor vast verblijf aan de Kust te vinden; dit versterkt op termijn het demografisch onevenwicht in de bevolkingspiramide.

MEDIAANPRIJS 2022

HUIZEN

APPARTEMENTEN

* 73% van de appartementen die in West-Vlaanderen verkocht werden liggen in de 9 kustgemeenten, waardoor ze een grote impact hebben op de West-Vlaamse mediaanprijs. Het wordt steeds moeilijker voor eigen inwoners en meer specifiek voor jonge gezinnen om een gepaste en betaalbare woning voor vast verblijf aan de Kust te vinden; dit versterkt op termijn het demografisch onevenwicht in de bevolkingspiramide.

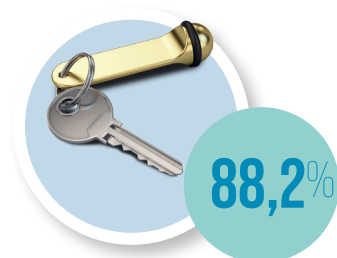
Bron: <https://statbel.fgov.be/nl/open-data/verkoop-vastgoed-volgens-aard-de-verkoopsakte-belgie>

ARBEIDSMARKT

De **handel- en dienstensector** heeft met **88,2%** van de jobs het ruimste aandeel in de arbeidsmarkt. Vooral de **detailhandel (12,7%)**, de **horeca (8,9%)**, de **openbare besturen (8,1%)** en **gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (7,2%)** hebben procentueel een hoger aandeel in de tewerkstelling dan in de rest van Vlaanderen.

Ca **70,9%** van de bevolking op **beroepsactieve leeftijd** is ook effectief aan het werk. Dit is lager dan het **Vlaamse (75,9%)** en het **West-Vlaamse (77,9%) gemiddelde**. Het **werkloosheidscijfer**, met name het aantal werkzoekenden in de beroepsbevolking, **bedraagt 6,6%**, wat iets hoger is dan het **Vlaamse (5,3%)** en het **West-Vlaamse gemiddelde (4,3%)**.

Het contrast van deze parameters neemt de laatste jaren steeds meer af ten aanzien van (West-)Vlaanderen. Ook aan de Kust is de krapte op de arbeidsmarkt sterk toegenomen in de laatste tien jaar : voor één openstaande vacature zijn er gemiddeld 3 werkzoekenden. In 2012 waren dat nog gemiddeld 9,7 kandidaten voor één openstaande job.

HANDEL- EN
DIENSTENSECTOR

OPINIESTUK STAKEHOLDER

SAMEN WERK MAKEN VAN MEER, BETERE EN TOEGANKELIJKE KUSTNATUUR

GOEDELE VAN DER SPIEGEL

ANB

De zee boetseert aan onze Kust een bijzonder natuurlijk landschap. Strand, duinen, zilte slikken en schorren bezitten een heel eigen biodiversiteit. De zee zien verkleuren vanop een duintop, de zilte zeewind die je wangen doet verstijven en een groep scholeksters voortstuwt boven de branding, de oneindige lagen kleur in de blauwe zeedistel of de lamsoor die het Zwin en de IJzermonding paars kleuren ... Dat is de unieke kustnatuur die zowel bezoekers als bewoners willen beleven. Die natuur is een essentiële troef voor het kusttoerisme.

Maar de duinengordel aan de Belgische kust is van nature vrij smal en de toenemende verstedelijking in de 20ste eeuw halveerde die gordel. Wat nog rest is ook sterk versnipperd. Een oorspronkelijk schaars en kwetsbaar natuurlijk milieu werd nog veel schaarser en kwetsbaarder. En die natuur staat onder toenemende druk van klimaatverandering, verdroging, stikstofdepositie, uitheemse woekerplanten, de sneller stijgende zeespiegel en steeds intensiever wordende recreatie.

Willen we het typische maar kwetsbare kustlandschap aantrekkelijk houden, dan moeten we het koesteren, beschermen en beheren. Het Agentschap voor Natuur en Bos spant zich dan ook zwaar in om de biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit van onze duingebieden te herstellen en te behouden door zorgvuldig natuurbeheer.

Maar we zorgen er ook voor dat wandelaars, fietsers en ruiters die bijzondere natuur kunnen ontdekken via uitgebreide padennetwerken. Voor elk natuurdomein verzekeren we een toegankelijkheid die overeenstemt met de draagkracht van dat domein: dit is de sleutel tot een duurzame verweving van natuur en recreatie. Er is niet te veel recreatie in de kustnatuur. Er is te weinig kustnatuur om alle recreatie een plaats te kunnen geven.

De toekomstige zeeweringsmaatregelen tegen de bedreiging van de zeespiegelstijging bieden nieuwe kansen voor natuur en recreatie. Er zullen meer duinen moeten ontwikkeld worden als robuuste zeewering. Deze nieuwe duinen kunnen de versnipperde natuur verbinden en de migratie van wilde dieren en planten vergemakkelijken, maar ook meer ruimte bieden voor natuurbeleving voor bewoners en bezoekers. Deze natuurgerichte, recreatieve en ecologische verbindingen tussen duingebieden kunnen ook aan de landszijde van de kustagglomeratie door natuurontwikkeling en bosuitbreiding in de overgangszones van duinen naar polders gerealiseerd worden.

Een win-winsituatie voor de natuur, de levenskwaliteit van de plaatselijke bevolking en de bezoekers realiseren, is een uitdaging die we bij Natuur en Bos graag verder opnemen, samen met lokale en bovenlokale partners.

1.3 SWOT ANALYSE

Vele en goed gekende fiets- en wandelmogelijkheden.
Het nabije hinterland biedt kwalitatieve beleving en verbreedt het aanbod voor regelmatige bezoekers.

STERKTES

De zee met z'n ruime zandstranden en gezonde zeelucht is en blijft de voornaamste reden om naar de Kust te komen

Gematigd klimaat

Dense dynamiek: veel beleving op korte afstand van elkaar

Wandelboulevards met zicht op zee

Zeer mooie mix van ontspanningsmogelijkheden, waaronder een hoogwaardig shoppingapparaat met veel kwalitatieve detailhandel en zondagsopeningen

Heel wat **kwaliteitsvolle restaurants** met aandacht voor het product Noordzeevis

Aanwezigheid van **kwalitatieve open ruimte** - zee, strand, duin, polder. Ook enkele waardevolle natuurgebieden, bv. Zwin, Uitkerkse Polder, IJzermonding, Westhoek

Vele en goed **gekende fiets- en wandelmogelijkheden**. Het nabije hinterland biedt kwalitatieve beleving en verbreedt het aanbod voor regelmatige bezoekers

Veel wind- en watersportopportunities op zee, op de waterplassen en binnenwateren

De Kust is **multimodaal vlot bereikbaar** (zes treinstations, goed bereikbaar met de wagen en een laterale verbinding via de kusttram)

Er is een **ruim en divers logiesaanbod** waarin regelmatig geïnvesteerd wordt (veranderingen campingsector, veel nieuwe hotels, groei tweede verblijven)

Er is een **goede samenwerking** tussen Westtoer en de toeristische diensten en er is een structureel periodiek overleg met de kustburgemeesters. Toerisme is aan de Kust een toetssteen aan vele ontwikkelingen

ZWAKTES

Beperkt aanbod producten met autonome aantrekkingskracht, beperkt all weather aanbod

Zonzoekers opteren nog vaak voor **zuiderse zeebestemmingen**.

Kust is vaak **gepercipieerd als drukke plek**

Beeldkwaliteit van openbare ruimte (bv. dijk en strand) soms niet hedendaags. Er blijft veel ruimte voorbehouden voor de auto's

Aanbod **vaak afgestemd op babyboomers** en wat oudere bevolking en minder aantrekkelijk voor jong publiek.

Beperkte variatie in aanbod restaurants. Sommige "tourist traps" dragen kwaliteit niet hoog in het vaandel

Open ruimte is beperkt ten aanzien van onze nabije aan-zee-gelegen-buurregio's (Noord-Frankrijk en Zeeland)

De (fiets)verbindingen met het hinterland kunnen **verbeterd worden**. Het fiets- en wandelnetwerk is nog onvoldoende fijnmazig

Deelname aan **wind-en watersport is beperkt** bij verblijfsstoeristen. Watersportclubs kampen met ruimtegebrek

Op drukke dagen kreunen de centra onder **parkeerdruk** en is de **capaciteit van het openbaar vervoer onvoldoende**. Tram en trein rijden 's avonds niet lang. Ook de voorzieningen voor lateraal functioneel fietsen kunnen beter. Er zijn te **weinig "slimme" vervoersoplossingen** zoals "shared mobility" en elektrische laadpalen. Soms ontbreken vlotte verbindingen naar E40 - A11 waardoor lateraal verkeer bovenlokaal blijft

De Kust staat onder druk als "democratische" bestemming. Logiesaanbod op A-locaties staat vaak onder druk van projectontwikkelaars

Toeristische aanbod wordt **sterk beïnvloed door andere factoren** voor wie de toeristische belangen minder prioritair zijn

KANSEN

Klimaatverandering: het Kustvisietraject biedt met grotere stranden en duin-voor-dijk oplossingen extra recreatiemogelijkheden. Potentiële nieuwe doelgroepen zullen zich aangesproken voelen door de Kust onder invloed van klimaatverandering

Spreading in tijd en ruimte draagt bij tot de verdere ontwikkeling van de Kust als vierseizoensbestemming en biedt **extra toeristische ontwikkelingskansen** aan het nabije hinterland. De vakantiespreiding in Wallonië kan hierdoor aanzien worden als een opportuniteit

Door de trend naar kortere, maar **meer vakanties**, komt de Kust nog meer in het vizier als **herhaalbestemming bij uitstek**. Flexibeler werk en thuiswerk maken de combinatie met een (korte) vakantie nog makkelijker

Een aanzienlijk deel van het **vastgoedpatrimonium** aan de Kust wordt maar **een beperkt aantal dagen** per jaar gebruikt. Er kan nagedacht worden over **een bredere invulling** van deze ruimtes

De ontwikkeling van het - op vandaag vaak verouderde - openbaar domein tot **aantrekkelijke, groene, leefruimtes met een "urban vibe"**

Kwaliteitsinjectie in en **verduurzaming** van de beleving via innovatieve productontwikkeling

Diverse subsidiemogelijkheden (Europees, Vlaams, Provinciaal) voor publieke en private kustactoren. Nabijheid van Franse en Nederlandse Kust is in de ontwikkeling van Europese projecten een troef

Meer samenwerking tussen verschillende ondersteunende diensten om een integraler en kwalitatiever aanbod te voorzien en toe te werken naar een stabiel lokaal leefsysteem

De trend naar **gezond leven** kan het imago van de Kust als vakantiebestemming nog versterken, met z'n **gezonde zeelucht en vele beweegmogelijkheden**. Er zijn diverse onderzoeken lopende rond de invloed van de zee op het mentale en fysieke welzijn

Er is een groeiende vraag naar **kennis over de Kust en de zee**, wat nieuwe ontwikkelkansen biedt voor bv. toeristische ontsluiting van de geschiedenis van de Kust (Ter Duinen, Testerep...), maar ook voor de **uitbouw van 'Blauw Toerisme'** (toerisme op zee, info over de 11e Provincie...)

BEDREIGINGEN

Klimaatverandering: **natuurkrachten worden sterker door klimaatopwarming en vormen een grotere bedreiging**. De stijging van de zeespiegel heeft een groeiende impact op stranduitbatingen. Zicht op zee wordt minder evident door bescherming tegen de stijging van de zeespiegel

Vakantiespreiding kan ook zorgen voor het **wegvallen van de "gezellige drukte" en de personeelsproblematiek** in de toeristische sector extra in de hand werken, waarbij extra's en flexi's niet of moeilijker beschikbaar zijn buiten Vlaamse vakantieperiodes

Aanbod van **vakantiewoningen speelt nog weinig in** op vraag naar flexibele aankomst- en vertrekdagen

Het **gebrek aan betaalbaar wonen** zorgt voor minder jonge gezinnen, te weinig vaste bewoning, minder lokale handel, te weinig personeelsaanbod, druk op eerstelijnszorg

Vergrijzing aan de Kust is niet aantrekkelijk voor jongeren en geeft de Kust een minder dynamisch imago. Verschillende doelgroepen moeten zich blijvend aangetrokken voelen tot de Kust

Werken aan vernieuwing zorgt soms voor **onvoldoende aandacht voor de kwaliteit** van het basisaanbod

De **subsidiemogelijkheden zijn vaak te beperkt** om een betekenisvolle omslag te maken. Verschil in regelgeving en structuren maakt succesvolle, grensoverschrijdende samenwerkingen vaak zeer moeilijk

Thematische specialisatie van overheden **bemoeilijkt de samenwerking**

1.4

TRENDS & CONSUMENTEN- VERWACHTINGEN

Als we willen werken aan het **toerisme van morgen**, is het belangrijk om even te kijken hoe de maatschappij en consumentenverwachtingen evolueren. Welke veranderingen spelen nu en komen de volgende jaren op ons af. We zetten er enkele op een rijtje.

GEZONDHEID

Gezondheidsdenken zit diep verankerd in onze cultuur. Het belang van een goede gezondheid werd versterkt tijdens de COVID-19 crisis. Vakantie kan een belangrijke rol spelen voor de gezondheid: van een vakantie wordt steeds vaker verwacht dat ze bijdraagt aan fysieke en mentale veerkracht. Voor de ene betekent dit een vakantie weg van de drukte, voor de andere is het net genieten met vrienden en familie op strand of terras of nieuwe kennis opdoen in een aangename omgeving. De Kust is dé ideale bestemming om op gezondheid in te spelen.

DE KUST IS DÉ IDEALE
BESTEMMING OM OP
GEZONDHEID IN TE SPELEN.

INDIVIDUALISERING

De bezoeker verwacht steeds vaker een persoonlijke benadering. Online platformen zorgen met hun algoritmes voor een aanbod afgestemd op de klant. AI, denk aan Chat GPT, staat klaar om de (digitale) wereld zoals we die op vandaag kennen -en daaraan gekoppeld de individuele benadering van de klant- volledig door elkaar te schudden. Ook in de offline wereld verwachten toeristen een keuzevrijheid om het aanbod af te stemmen op hun persoonlijke voorkeuren. Als vakantieregio dienen we bovendien rekening te houden met veranderende verwachtingspatronen bij nieuwe, jongere bezoekers. De Kust heeft door zijn grote aanbod alle troeven in handen om in te spelen op de specifieke preferenties van elke bezoeker.

INNOVATIE IN SERVICE EN HOSPITALITY

De toenemende vraag naar hoogwaardige service en unieke belevingen in de toeristische sector, gecombineerd met de huidige personeelsproblemen, zet een evolutie in de sector in gang om verder te automatiseren. Automatisering van routinetaken kan personeel vrijmaken voor meer complexe en klantgerichte taken, waardoor de algehele service-ervaring verbetert. Tegelijkertijd biedt technologische vooruitgang, zoals chatbots en zelfbedieningskiosken, de mogelijkheid om de klantinteractie te stroomlijnen en de wachttijden te verkorten.

AUTHENTIEKE ERVARINGEN

Technologie beheerst steeds meer ons leven, zo zijn er steeds meer sociale netwerken en slimme technologieën die vraag en aanbod samenbrengen. Digitale netwerken besparen ons veel geld en tijd, maar ze hebben ook een keerzijde: inbreuken op de privacy, fakenews, overprikkeling. Op vakantie zijn mensen vaak op zoek naar een digitale detox en kiest men opnieuw voor authentieke ervaringen. Aan zee zijn deze ervaringen sterk aanwezig.

DUURZAAMHEID

Een steeds grotere groep consumenten laat zich bij de keuzes leiden door de duurzaamheid van het aanbod. Ze raken overtuigd dat we moeten evolveren naar low-impact toerisme met minder schadelijke gevolgen voor de gezondheid van de planeet en haar bewoners. Duurzaam wordt het nieuwe normaal. Voor sommige bestemmingen is het voorop lopen op dit vlak vandaag een troef. Wie morgen niet mee geëvolueerd is zal een grote handicap ervaren. Ijveren voor een duurzaam kusttoerisme staat hoog op onze agenda.

DUURZAAM WORDT
HET NIEUWE NORMAAL.

BETAALBAARHEID

In onzekere economische tijden gaan consumenten op zoek naar betaalbare reiservaringen. Technologische vooruitgang, een beter gebruik van multimodale transportmiddelen en duurzame energiebronnen, maar ook het hanteren van slimme tariefstructuren en specifieke reisaanbiedingen kunnen de financiële drempels om te reizen verder verlagen. Een grotere nadruk op lokaal toerisme en duurzame ontwikkeling kan ook bijdragen aan het verhogen van de aantrekkelijkheid van de Kust als reisbestemming.

WANDELEN EN FIETSEN WERDEN ZEER POPULAIR EN MENSEN ONTDEKTE OF HERONTDEKTE PLEKKEN DICHTBIJ HUIS.

STAYCATION

Tijdens de COVID-19 crisis leerden bezoekers op een andere manier hun vrije tijd invullen. Wandelen en fietsen werden zeer populair en mensen ontdekten of herontdekten plekken dichtbij huis. De Kust kon hiervan mee profiteren en we kunnen verwachten dat deze trend zal blijven aanhouden, gezien de verschuiving naar meer, maar kortere vakanties. Ook om ecologische redenen zijn er nogal wat mensen die een vakantie aan zee verkiezen boven een verre en milieubelastende vliegreis.

LEVEN IN DE STEDEN

Steden zijn de voorbije decennia veelal geëvolueerd van lawaaiig verkeersknooppunt naar een fijne woonomgeving met pleintjes en terrasjes, autoluwe fiets- en wandelstraten, groene ruimte en creatieve shoppingformules. Babyboomers trekken naar de stad en ontdekken er de levendigheid. Informatietechnologie wordt gebruikt om het leven van bewoners en bezoekers aangenamer te maken. Deze vernieuwde woonomgeving zorgt voor toenemende verwachtingen van bezoekers aan de Kust.

MOBILITEIT

Mobiliteit is steeds minder "het overal naartoe gaan met je eigen auto". Veel consumenten - zeker in de steden - vervangen de auto en kiezen voor het juiste vervoermiddel op de juiste plek: een naadloos op elkaar afgestemd netwerk van (deel)vervoersmiddelen, dat digitaal ontsloten is. Het elektrificeren van de mobiliteit kan deze trend versterken en biedt bijkomende uitdagingen. De uitdaging aan de Kust bestaat erin om te zorgen voor een goede connectiviteit tussen zachte mobiliteitsvormen en openbaar vervoer.

OPINIESTUK STAKEHOLDER

DUURZAME MOBILITEIT AAN DE KUST

CATHY MACHARIS
VUB MOBILISE

De sleutel tot duurzame mobiliteit aan de Belgische kust ligt in een geïntegreerde aanpak die rekening houdt met verschillende vervoerswijzen en de behoeften van zowel bewoners als toeristen. Deze geïntegreerde aanpak kan geïnspireerd worden door de 8V's van duurzame mobiliteit, zoals ik deze heb aangegeven in mijn boek (met factor 8 naar de mobiliteit van de toekomst):

1° VERMELDEN: Verhoog de bewustwording over duurzame mobiliteit via campagnes en educatieve initiatieven. Laat mensen de voordelen zien van milieuvriendelijke reisopties en geef tips over hoe ze deze kunnen integreren in hun dagelijkse routine.

2° VERMIJDEN: Moedig toeristen aan om lokale activiteiten en attracties te ontdekken zonder lange afstanden te hoeven afleggen. Dit kan de druk op het wegennet verminderen en de lokale economie stimuleren.

3° VERSCHUIVEN: investeer verder in openbaar vervoer (trein, tram en bus) naar en binnen de kust. Ontwikkel verder de fiets- en wandelnetwerken op een kwaliteitsvolle manier. Zorg ook voor de nodige deelsystemen verbonden aan de treinstations. Dit kunnen zowel deelwagens, fietsen, cargofietsen als scooters zijn. Ook ridesharing is een manier om mensen onafhankelijk te maken van de wagen.

4° VERSCHONEN: Moedig het gebruik van elektrische voertuigen aan door het installeren van oplaadpunten in parkeergarages en op strategische locaties langs de kust.

5° VERSNELLEN: zorg voor een goed beleidskader: Overweeg financiële prikkels, zoals belastingvoordelen of subsidies, voor mensen die kiezen voor duurzamere vervoersmiddelen of voertuigen. Overweeg het invoeren van tijdelijke verkeersbeperkingen op drukke weekenden of vakantieperiodes.

6° VERBINDEN: werk samen met bedrijven, bewoners en mensen die in de toerisme sector werken om te komen tot gedragen oplossingen waar ieder zijn steentje kan bijdragen en kan van genieten

7° VERANDEREN: laat mensen de voordelen zien van milieuvriendelijke reisopties en geef tips over hoe ze deze kunnen integreren in hun dagelijkse routine

8° VERLIEFD! Net als vele Belgen ben ik verliefd op onze kust! Je kan er zo veel meer van genieten als je niet uren in de file hebt gezeten en parkeerplaats hebt moeten zoeken. Verliefd is dus de goede mood om op de trein te springen en te gaan genieten van je tenen in de zee, de wind op je gezicht, een lekker ijsje en iemand waar je dit allemaal mee kan delen.

1.5 VISIE OP HET TOERISME VAN MORGEN

De wereld is volop in beweging en dat heeft een impact op het toerisme, ook op dat van de Kust. Internationaal groeit het bewustzijn dat het toerismemodel van de afgelopen decennia niet langer houdbaar is voor de toekomst. Steeds vaker zijn bestemmingen in transitie naar een ander soort toerisme. Een toerisme waarbij het niet alleen gaat om méér gasten en omzet, maar waar de nadruk ligt op een meer waardevol toerisme dat bijdraagt aan de ontwikkeling en leefbaarheid van een bestemming op lange termijn.

REIZEN NAAR MORGEN

In Vlaanderen nam Toerisme Vlaanderen het voortouw in de ontwikkeling van deze nieuwe toeristische visie. In 2019 ontwikkelde het aan de hand van een participatief traject met diverse stakeholders "Reizen naar morgen" en biedt daarmee een antwoord op hoe we Vlaanderen willen ervaren en welk Vlaanderen we willen zijn, voor de bezoeker én de inwoner. Westtoer omarmt deze visie en werkte deze verder uit tot een strategisch kader: "Toerisme in perspectief - op naar een regeneratief toerisme in West-Vlaanderen".

REGENERATIEF TOERISME

Het is onze ambitie dat de positieve kracht van het toerisme tegen 2040 de kwaliteit van leven in West-Vlaanderen, en dus ook aan de Kust, nog meer versterkt voor inwoners, bezoekers en ondernemers. Toerisme en recreatie is een middel om mensen gezonder en gelukkiger te maken en met elkaar te verbinden. De toeristische sector draagt bovendien bij aan het succes van andere sectoren op het vlak van inkomen en werkgelegenheid, aan de leefomgeving en het vestigingsklimaat van de bestemming.

Deze ambitie vraagt echter om een bredere kijk op toerisme en recreatie. In een veranderende maatschappelijke context is er nood aan een transitie naar regeneratief toerisme aan de Kust: betekenisvol en verantwoord toerisme, dat bijdraagt aan de ecologische en sociale uitdagingen, welvaart brengt voor inwoners en bedrijven en geluksmomenten creëert voor inwoners en bezoekers.

We ontwikkelden een strategisch kader om het toerisme volgens de regeneratieve principes te ontwikkelen: belevingen worden de kern van toerisme en recreatie. Denk aan inspiratie opdoen, ontmoeten, samenzijn, ontspannen en loslaten, tot zichzelf komen, jezelf ontwikkelen, avontuur beleven, dromen en doelen verwezenlijken, ... Welke betekenis er in de ervaring verborgen ligt, verschilt per persoon en per situatie. Maar die betekenis blijft in de toekomst enkel relevant wanneer dit op een verantwoorde en duurzame manier gebeurt. Dat is toerisme in balans, waarbij bewust recreëren en reizen de toekomst is en waarbij er minimale negatieve gevolgen zijn voor de bestemming en de positieve effecten juist zoveel mogelijk spelen.

BELEVINGEN WORDEN DE KERN VAN TOERISME EN RECREATIE

02. UITDAGINGEN

De Kust is zonder twijfel één van de meest prominente vakantiebestemmingen in ons land. Ondanks de immense aantrekkingskracht, het sterke imago en de grote stroom aan bezoekers, moeten we niet berusten in deze stelling, maar vooruit kijken naar de mogelijkheden van de toekomst. Na een grondige beschouwing, bestaande uit interviews, veldonderzoek, cijferanalyse en kwalitatieve beoordeling van het aanbod, komen we tot de volgende uitdagingen voor de toekomstvisie:

2.1

DE KWALITEIT VAN DE TOERISTISCHE BELEVING

We moeten erover waken dat de Kust in staat blijft om haar *volle potentieel als toeristische bestemming* te benutten en haar concurrentiepositie kan handhaven en versterken ten aanzien van andere vakantieregio's op vlak van beleving en kwaliteit.

De globale uitstraling van de Kust als toeristische bestemming kan beter. Het ontbreekt soms nog aan eigentijdse innovaties die de aantrekkelijkheid van de Kust kunnen verhogen.

Het "all-year-round" en "all-weather" aanbod is nog te beperkt. Dit vormt een probleem voor de aantrekkingskracht van de Kust als bestemming gedurende het hele jaar. Er is ook nood aan sterk en onderscheidend aanbod dat op een autonome manier bezoekers naar de Kust kan brengen. Op een beperkt aantal topdagen in het zomerseizoen en op zonnige zon- en feestdagen is er een grote toeloop van bezoekers. De kwaliteit van de beleving staat op die momenten onder druk.

De horecasector en de kleinhandel aan de Kust kampen met een toenemende personeelsproblematiek. Waar er zich al jaren tekorten manifesteren op vlak van vaste tewerkstelling, krijgen meer en meer ondernemers het ook moeilijk om nog voldoende flexi's en jobstudenten te vinden om piekmomenten te ondervangen. Het tekort aan gespecialiseerde medewerkers zorgt voor een verhoogde werkdruk voor het bestaande personeel -wat kan leiden tot verminderde servicekwaliteit- en een uitdaging vormt voor de bedrijfsvoering.

2.2

DOELGROEPEN- BELEID

Onderzoek toont aan dat de Kust als *vakantiebestemming zeer positief* ervaren wordt door een ruime doelgroep van bezoekers. Men komt graag en vaak –voor een dag of voor een meerdaags verblijf- maar toch zijn er enkele tendensen om in het oog te houden.

De Kust heeft zowel nood aan een gevarieerdere profilering naar binnenlands als naar buitenlands publiek toe. Op vandaag worden sommige doelgroepen niet of te weinig aangesproken. De kustregio heeft bij nog te veel mensen enkel een zee-, zon-, strand imago, terwijl er veel meer troeven zijn die we gericht kunnen inzetten om de Kust als hedendaagse aantrekkelijke bestemming op de internationale kaart te zetten.

Kapitaalkrachtige babyboomers zijn vandaag een aanzienlijk aandeel van de bezoekers aan de Kust. Jongeren tussen 15 en 25 jaar, aangetrokken tot avontuur op nieuwe en verdere bestemmingen, zijn minder aanwezig. Het aanbod voor deze doelgroep is beperkt en vaak evenementieel. Het blijft een aandachtspunt om voor deze doelgroep, wanneer ze wat ouder zijn en zelf een gezin hebben, het hele jaar door een voldoende aantrekkelijk aanbod te hebben zodat ze de weg naar de Kust terugvinden en jonge kinderen de Kust leren kennen.

De hogere infrastructurele eisen maken dat vele budgetvriendelijke alternatieven onder druk staan. We juichen uiteraard het vele nieuwe kwalitatieve aanbod in de logiesector toe, maar samen met innovatieve toepassingen zoals "dynamische prijszetting", beïnvloedt het sterk het democratische aspect van een vakantie aan de Kust en hebben minder gegoede doelgroepen het moeilijker om te verblijven aan zee.

Op vlak van toegankelijkheid gebeurden al vele investeringen. Alle Kustgemeenten voeren ondertussen een actief toegankelijkheidsbeleid, maar er is nog werk aan de winkel.

2.3

KLIMAAT- VERANDERING

De *klimaatverandering* is een urgent probleem dat niet langer genegeerd kan worden. De afgelopen jaren worden we steeds vaker geconfronteerd met langdurige droogte en wateroverlast, evenals stijgende temperaturen. Deze effecten zijn nu al duidelijk zichtbaar en bedreigen onze kustgebieden met een stijgende zeespiegel en het reële gevaar van overstromingen.

Er is dringend behoefte aan een algemene, snelle en brede verschuiving naar klimaatbestendig ondernemen. Veel ondernemers zijn echter nog niet klaar om deze transitie te maken. Ook op het gebied van klimaatbestendig wonen zijn investeringen nodig. Tweede verblijven worden minder snel duurzaam gerenoveerd dan vaste woontiteiten. Het is essentieel dat er ook hier een omslag komt om ons kustpatrimonium toekomstbestendig te maken.

Investeringen zijn van cruciaal belang om de Kust op lange termijn als een duurzame vakantiebestemming te behouden. Naar de effecten van de klimaatverandering op het kusttoerisme is het momenteel nog wat gissen, maar het is niet ondenkbaar dat dit een invloed zal hebben op nieuwe doelgroepen.

Komt er in warme zomers een vlucht uit de stedelijke hitte-eilanden richting "mildere" Kust? Wordt onze Kust een alternatief voor oververhitte bestemmingen in Zuid-Europa? Worden wij straks voor noordelijker gelegen landen uit Scandinavië een nieuwe, vlot bereikbare en veelzijdige, zomerbestemming?

Het aanpakken van de effecten van klimaatverandering vereist een gezond evenwicht tussen het sociale, ecologische en economische weefsel. We moeten actie ondernemen om de negatieve gevolgen af te bouwen en te zorgen voor een duurzame toekomst voor onze Kust..

2.4

VEERKRACHT VAN DE BESTEMMING

Toerisme in balans vereist een *gezonde en evenwichtige leefomgeving* voor inwoners, tweede verblijvers, verblijfs- en dagtoeristen. Verschillende parameters binnen die leefomgeving staan op vandaag onder druk.

Eerst en vooral bemerken we een ernstige en snelle verschuiving in de demografische parameters. De Kust, en met name de zeedijkwijken en de centrumwijken, vertoont op een aantal plaatsen grootstedelijke kenmerken zoals een hoge bevolkingsdichtheid, een verhoogd risico op kansarmoede, beperkte voorzieningen voor minder mobiele personen, druk op de woonmarkt, meer alleenwonenden, vereenzaming, etc.

Door de toename van nieuwe, maar vaak oudere inwoners, en door de stijging van het grote aantal panden dat als tweede verblijf gebruikt wordt, is het aanbod aan wooneenheden dat in aanmerking komt voor vaste bewoning door jonge gezinnen beperkt en onderhevig aan een hoge prijsdruk.

Jongeren, geboren en getogen aan de Kust, wijken vaak noodgedwongen uit naar het hinterland. De demografische verschuivingen zorgen voor een kleinere poule aan mensen op actieve leeftijd aan de Kust, terwijl het toerisme en de vraag naar arbeidskrachten toeneemt. Samen met een arbeidsmarkt die algemeen als zeer krap ervaren wordt, zorgt dit voor een groeiende personeelsproblematiek in de toeristische sector.

De huidige ruimtelijke ontwikkelingen zijn nog onvoldoende afgestemd op het creëren van een aantrekkelijke en moderne bestemming met meer groen. Er is behoefte aan innovatie op dit gebied om de Kust te transformeren en haar aantrekkingskracht te vergroten.

Een vlotte multimodale verbinding is essentieel voor een succesvolle toeristische bestemming. De huidige mobiliteitsoplossingen voldoen niet volledig aan de behoeften van de bezoekers en zijn onvoldoende afgestemd op mobiliteitsverwachtingen voor de toekomst.

Een geïntegreerde aanpak over de diverse domeinen heen en met alle belanghebbenden is noodzakelijk om een leefbare en veerkrachtige omgeving te behouden.

2.5

SAMENWERKING TUSSEN PUBLIEKE STAKEHOLDERS VÓÓR DE KUST

De kustregio wordt gekenmerkt door *een unieke beleidsmatige context*. In het kader van de nieuwe regiovorming behoort de Kust drie regio's toe. Voor het beleidsthema toerisme wordt een uitzondering gemaakt.

Het Kustburgemeestersoverleg wordt erkend als regionaal politiek overlegorgaan. Belangrijke thema's met een kustbrede impact worden op dit orgaan geagendeerd ter bespreking.

De beslissingen van lokale besturen zijn zeer vaak ingegeven door een toeristisch-economische reflex. Toerisme is dan ook de belangrijkste economische factor voor deze regio. Het economische belang van het kusttoerisme voor de regio is voor flankerende instanties, partners en diverse stakeholders niet altijd even duidelijk en leidt in gezamenlijke beslissingsvorming soms tot impasse.

Samen met de toenemende druk op de leefomgeving groeit het besef dat spreiding van bevoegdheden over verschillende overheden en administraties, de samenwerking vaak onder druk zet en de beslissingsprocedures bemoeilijkt en vertraagt.

In functie van een duurzame en toekomstgerichte ontwikkeling van de Kust -met aandacht voor het kusttoerisme als belangrijkste economische motor van de regio en voor de veerkracht van de bestemming - dringt een meer doorgedreven en structurele samenwerking zich op. Cross-sectoraal samenwerken moet het vinden van win-wins over beleidsdomeinen heen stimuleren.

03. TOEKOMSTVISIE & DOELSTELLINGEN

3.1 AMBITIE

Het is onze ambitie om de Kust te bestendigen als een toeristisch-economische topbestemming en verder te laten ontwikkelen tot een aantrekkelijke, duurzame en toekomstbestendige vakantie regio met internationale uitstraling.

WE STREVEN NAAR INNOVATIEVE
INGREPEN DIE BIJDAGEN TOT EEN
DYNAMISCHE EN DUURZAME
“ALL-YEAR-ROUND” BESTEMMING.

We willen het verblijfstoerisme verder versterken als spil van het lokale economische apparaat. We streven naar innovatieve ingrepen die bijdragen tot een dynamische en duurzame “all-year-round” bestemming.

Een aangepaste marktstrategie, een verfijning van de leefstijlen en het aanspreken van nieuwe doelgroepen dragen bij tot een inclusieve en toegankelijke bestemming met internationale allure.

In het kader van de vermindering van CO²-uitstoot en de stijging van de zeespiegel willen we het kusttoerisme versneld verduurzamen. We sluiten ons inzake kustverdediging aan bij het Vlaamse initiatief Kustvisie.

We omarmen nieuwe beleidsinitiatieven zoals (Reizen naar Morgen) van Toerisme Vlaanderen en (Regeneratief Toerisme) van Westtoer. We zoeken hierbij naar een evenwicht tussen het “klassiekere” economisch-toeristische model en recentere ruimtelijke, ecologische en sociale aspecten. We blijven het economische belang van het kusttoerisme monitoren en ondersteunen, maar we zijn tegelijk waakzaam voor de veerkracht van de bestemming.

We streven in deze nieuwe context naar een nauwe samenwerking met een steeds ruimere groep stakeholders, waaronder de kustgemeenten, de Provincie, de Vlaamse Agentschappen en de private toeristische actoren.

3.2

DOELSTELLINGEN

De bovengenoemde uitdagingen leiden uiteindelijk tot vijf doelstellingen voor de toekomst. Het huidige plan omhelst de periode 2024-2030, maar de vijf doelstellingen gaan een stuk ruimer. In hoofdstuk 4 koppelen we hier een actiekader aan vast voor de komende zes jaar.

DOELSTELLING 1: KWALITEIT CENTRAAL STELLEN IN DE TOERISTISCHE BELEVING

Toerisme gaat in essentie om beleving. Of het nu gaat om zee- en strandbeleving, ervaren van evenementen, ontspannen bij een wandel- en fietstocht, belevingsvolle musea en attracties bezoeken, genieten van lekker eten en drinken, overnachten in één van de logiesmogelijkheden, ... de Kust biedt het allemaal. Om de beleving er sterk te houden, primeert kwaliteit op kwantiteit.

We beogen voor de totaliteit van de toeristische beleving een topkwaliteit, gaande van voorzieningen op het strand, watersportinfrastructuur, belevingskwaliteit van publieke ruimtes, fiets- en wandelnetwerken, evenementen, attracties en musea tot restaurants, cafés en logies. Naast de publieke sector hebben ook de toeristische ondernemers hier een specifieke rol te spelen. Voor een topkwaliteit van de beleving is zowel een goede basiskwaliteit, als de vernieuwing van het bestaande aanbod belangrijk.

ZEE- EN STRANDBELEVING, ONTSPANNEN BIJ EEN WANDEL- EN FIETSTOCHT, GENIETEN VAN LEKKER ETEN EN DRINKEN, OVERNACHTEN IN ÉÉN VAN DE LOGIESMOGELIJKHEDEN, ...

DOELSTELLING 2 DE KUST UITBOUWEN ALS EEN INCLUSIEVE EN TOEGANKELIJKE TOPBESTEMMING MET INTERNATIONALE UITSTRALING

De tweede doelstelling is de Kust blijven uitbouwen als een inclusieve en toegankelijke topbestemming waar verschillende doelgroepen welkom zijn. Dit zijn zowel bestaande als nieuwe doelgroepen. Nieuwe doelgroepen kunnen belangrijk zijn voor de economische duurzaamheid van het kusttoerisme op langere termijn.

Dit kan onder meer door het versterken van de profilering van de regio met passende productbelevingen, communicatie voor een gedifferentieerd doelpubliek en door een positief imago te creëren bij verschillende doelmarkten in binnen- en buitenland. Ook voor de bestaande doelgroepen is een blijvende ontwikkeling van aanbod en communicatie in lijn met trends en consumentenverwachtingen belangrijk.

DOELSTELLING 3: EVOLUEREN NAAR EEN KLIMAATBESTENDIGE EN DUURZAME KUST

Als derde doelstelling willen we de Kust op een adequate manier voorbereiden op de gevolgen van wereldwijde klimatologische ontwikkelingen zoals de globale opwarming van de aarde en de stijging van de zeespiegel. Dit impliceert ingrepen op het vlak van kustverdediging, ecologie en natuur.

Het toerisme is geen primaire actor inzake kustverdediging maar is wel een belangrijke stakeholder in het medegebruik van zee, strand, duinen en dijk. In het kader van het Vlaamse initiatief Kustvisie willen we de baders, wind- en watersporters, strandgasten, wandelaars,... een belevingsvolle ervaring bezorgen in het nieuwe kustlandschap zonder andere belangen in het gedrang te brengen.

Om de gevolgen van de klimaatverandering enigszins te beperken of in de hand te houden heeft het toerisme ook haar rol en verantwoordelijkheid. Reductie van CO², zuinig omspringen met water, een verantwoord afvalbeheer,... vormen belangrijke elementen van regeneratief toerisme aan de Kust, waar ook de toeristische ondernemers een rol in spelen.

Naast strandbeleving en dijk vormt ook de natuur en de open ruimte in het algemeen een grote troef, in het bijzonder voor de beleving van wandelaars en fietsers. Ook hier moeten we vanuit het toerisme zorgzaam omgaan met open ruimte en bijdragen tot natuurbehoud en -ontwikkeling in combinatie met recreatief medegebruik.

WE WILLEN HET TOERISTISCH LEEFSTEEEM AAN DE KUST VERSTERKEN

DOELSTELLING 4: BIJDRAGEN AAN DE VEERKRACHT VAN DE BESTEMMING

De Kust biedt al jarenlang een stabiele vakantieomgeving met voorspelbare piek- en dalperiodes waarin inwoners, ondernemers, tweedeverblijvers, verblijfstoeristen en dagtoeristen hun plek vinden. Onze vierde doelstelling is om vanuit het toerisme en in overleg met de 10 kustgemeenten en vele andere actoren te waken over de draagkracht van het toeristisch leefsysteem op middellange en lange termijn.

Aandachtspunten hierbij zijn het spreiden van het toerisme in tijd en ruimte, participatie van inwoners en tweede verblijvers, de ontwikkeling van een moderne ruimtelijke visie op de Kust, mobiliteit, betaalbaar wonen voor jonge gezinnen, regionale ontwikkelingskansen vanuit blue energy en het stimuleren van economische diversificatie.

Het kusttoerisme moet bijdragen aan de kwaliteit van leven voor bezoekers, inwoners en ondernemers. De veerkracht van de leefomgeving is een kritische succesfactor om de Kust op termijn te blijven ontwikkelen als een sterke toeristische bestemming.

DOELSTELLING 5: SAMENWERKING BEVORDEREN

Tenslotte beoogt dit plan de creatie van een beleidsmatige samenwerking waarin een integrale visie wordt ontwikkeld voor een duurzame en impactvolle toeristische regio met specifieke uitdagingen op het vlak van leefbaarheid en maatschappelijke draagkracht. De realisatie van een visie op de Kust als toeristische bestemming van de toekomst is een werk van lange adem dat rekent op de inzet van vele instanties.

We participeren dan ook graag aan afstemming tussen de verschillende stakeholders en duiden er graag het toeristisch-economisch belang voor de regio. We willen het toeristisch leefsysteem aan de Kust versterken, door een doordachte, complementaire en intensieve samenwerking tussen de verschillende partners te behartigen: overheden en ondernemers, op (boven)lokaal niveau, uit de toeristische sector en cross-sectoraal.

OVER DE BESTUURLIJKE IMPACT VAN DE ZEE EN DE NOOD TOT SAMENWERKEN

KRIS SNIJKERS
VVSG

In het Vlaamse bestuurlijke landschap nemen de kustgemeenten een wel heel bijzondere positie in. In bestuurlijke terminologie hebben we het dan over de aanwezigheid van een 'dominante natuurlijke structuur', in mensentaal: de zee. Over een strook van 65 kilometer strekt de Vlaamse kust met zandstranden en duinengordels zich uit van Noord-Frankrijk tot Nederland.

De zee doet vier dingen, die elk een sterk bestuurlijke impact hebben: ze begrenst, verbindt, trekt aan en daagt uit. De zee begrenst het grondgebied van de kustgemeenten. Dit heeft een sterk ruimtelijke impact. Een aantal kustgemeenten beschikken in het hinterland nog over ruimte, voor anderen is dat niet het geval waardoor het vraagstuk naar verdichting zich hard stelt. De zee verbindt ook, met alles wat zich op en 'achter' de zee afspeelt. De zee herbergt heel wat activiteiten gaande van recreatie tot de blauwe economie. Het op een duurzame manier met elkaar verknopen én verzoenen van deze activiteiten is een permanente opdracht voor een kustgemeente.

De zee verbindt ook met de landen aan de 'overkant', naast positieve aspecten brengt dit ook uitdagingen met zich mee. Mensenhandel zorgt voor nieuwe veiligheidsproblematieken die zich harder aan de kust stellen dan in het binnenland. De zee trekt aan.

Nergens in Vlaanderen zijn er lokale besturen waar de feitelijke inwonersaantallen zo sterk fluctueren als aan de kust. Bewoners, tweede-verblijvers en dagjestoeristen bevolken in een steeds wisselende mix en aantallen de kustgemeenten. Dit vergt een enorme flexibiliteit in het organiseren van de publieke dienstverlening. De zee daagt ook uit. Grote overstromingen en de stijging van de zeespiegel werpen de vraag op hoe de kust beschermd kan worden.

De specifieke complexiteit van de kustgemeenten vergt een aanpak op maat. Een sterke interne organisatie en een voldoende (basis) financiering zijn daarvoor noodzakelijke voorwaarden. Maar vooral: een gerichte samenwerking tussen de kustgemeenten waarbij ze met een duidelijke focus de uitdagingen aangaan. Daarvoor is dit 'strategisch beleidsplan kust' een belangrijk instrument.

3.3

POSITIONERING

De Kust is een langgerekte strook natuur, bestaande uit zee, strand, duinen en polders, doorspekt met kleine en grotere badplaatsen met hun eigen identiteit. In tegenstelling tot wat wel eens gedacht wordt, is meer dan de helft van de 67 kilometer kustlijn onbebouwde natuur waar de overgang van zout naar zoet water voor unieke fauna en flora zorgt.

VITAMINE ZEE

Mensen komen naar deze plek om “op adem te komen”, om “uit te waaien”, om “adembenemende indrukken” op te doen en om “de batterijen op te laden”. De Kust als “Vitamine Zee” voedt de “body, mind en soul” van de bezoekers:

De zee en de uitgestrekte zandstranden nodigen uit tot talloze fysieke activiteiten. De verkwikkende zeebries, de open ruimte en het verleidelijke geluid van de golven zetten je zintuigen op scherp en stimuleren je lichaam. Voor de fiets- en wandelliefhebbers bieden de kust, de duinen en de polders een prachtig decor voor ontspannen tochten langs pittoreske dorpjes en schilderachtige landschappen.

Aan de Kust kan je ook je geest voeden en nieuwe perspectieven ontdekken: een rijk cultureel en maritiem erfgoed, talrijke musea, ontwikkelingen op vlak van blue economy, de visserij,...

Misschien nog het meest is de Kust een plek om innerlijke rust terug te vinden. Dat kan terwijl je struint over verlaten stranden tijdens de zonsopgang of de eindeloze horizon aanschouwt bij zonsondergang, maar net zo goed wanneer je in fijn gezelschap oude herinneringen ophaalt of geniet van heerlijke culinaire ervaringen.

AAN DE KUST
KAN JE OOK JE GEEST VOEDEN
EN NIEUWE PERSPECTIEVEN
ONTDEKKEN

DE KUST ERVAREN MET DE 5 ZINTUIGEN

Aan onze Kust is het even lekker stilstaan bij al onze zintuigen: turen naar de eindeloze horizon, de gezonde zeelucht opsnuiven, de zeebries in de haren, het rustgevende geruis van de golven van de zee, felle geuren van ijsjes, wafels, zonnecrème, de smaak van overheerlijke Noordzeevis op ons bord. Vitamine Zee is een boost voor body, mind & soul.

De Kust kan je meer dan eender welke bestemming met alle zintuigen ervaren. In de communicatie over de Kust refereren we dan ook sterk naar de zintuigen, zoals de zachte aanraking van het zand onder je voeten die zorgt voor een gevoel van vrijheid, de geur van versgebakken wafels die

zich vermengt met de zeebries, het geluid van spelende kinderen die een zandkasteel bouwen, de smaak van pas gevangen verse Noordzeevis of het zien van kleurrijke strandstoelen en parasols die je een zomerse vibe geven.

3.4

VERHAALLIJNEN

De ontwikkeling en promotie van de Kust doen we aan de hand van 3 verhaallijnen: Kust in beweging, Zilt & Zoet en Beleven van de plek.

ACTIEVE BEWEGING IS
STEEDS EEN KERNELEMENT GEWEEST
VAN EEN VAKANTIE AAN ZEE

KUST IN BEWEGING

Strand, zee en natuur bieden een uniek kader voor actieve beleving bij uitstek. Zoals eb en vloed of een zalige zeebries, is de Kust steeds in beweging. Strand, zee, sport, events, shopping... De kracht van de Kust maakt landen aan zee voelen als thuiskomen. Zeezinderend!

Actieve beweging is steeds een kernelement geweest van een vakantie aan zee: van flaneren op de dijk tot een stevige wandeling in de duinen, een fietstocht door het achterliggende hinterland, watersport op het water of zelfs een uitdagende zeilwagenrit over het strand...

Actieve beleving laat zich daarenboven zeer goed rijmen met de natuur die aan de Kust overvloedig aanwezig is. De zee, het strand, de duinen, het achterliggende polderlandschap, het zijn idyllische tafereelen die uitnodigen tot beleving. Meer dan ooit willen we actief bewegen koppelen aan het beleven van de natuur, uiteraard in het volste respect voor de omgeving.

We trekken deze verhaallijn graag wat ruimer en passen hier ook shoppen, evenementen bijwonen, attracties bezoeken... onder. Wat is er mooier dan een optreden met de zee op de achtergrond of een shoppingtrip die eindigt op de zeedijk?

SAMEN PROEVEN VAN
HERINNERINGEN IN EEN ZEE VAN TIJD.
VERLEKKERD AAN DE KUST!

ZILT EN ZOET

Van gastronomie, Noordzeevis en streekproducten op je bord, tot ijsjes, boules op het strand en wafels in de speeltuinen. Genieten met de zintuigen. Ook in het hinterland. Samen proeven van herinneringen in een zee van tijd. Verlekkerd aan de Kust!

Hét topproduct aan zee is uiteraard de Noordzeevis. Westtoer werpt zich dan ook graag op als ambassadeur van al dat lokale lekkers en promoot, via de restaurants, een duurzame consumptie van lokaal gevangen vis. Uiteraard wordt de garnaal, de kaviaar van de Noordzee, op een pedestaal gezet!

Maar er zijn ook enkele zoete lekkernijen die onlosmakelijk met de Kust verbonden zijn, zoals de boules, de ijsjes en de wafels.

We koppelen de producten aan de beleving errond: samen zijn, tijd hebben voor elkaar, tijd hebben om te genieten van lekker eten. Aan zee vloeien de geneugten van het leven samen met het genot van culinaire hoogstandjes. Het is niet alleen het eten dat hier tot de verbeelding spreekt, maar ook de gezellige ambiance. Door die producten na het verblijf ook mee naar huis te nemen, koestert men de herinnering aan een zalige vakantie.

DE KUST IS EEN SMELTKROES
AAN STIJLEN, ERFGOEDSCHATTEN,
ICONISCHE PLEKKEN.

BELEVEN VAN DE PLEK

De Kust is een smeltkroes aan stijlen, erfgoedschatten, iconische plekken. Overal ademt de Kust kunst. Een rijkdom aan uniek erfgoed en historische verhalen, spoort aan tot verwondering en ontdekking van deze inspirerende plek.

Aan de Kust wacht een paradijs op de kunst-, erfgoed en geschiedenisliefhebbers. Er is een breed scala van Vlaamse Meesters die zich lieten inspireren door de zee tot de moderne beeldende kunst van Triennale Beaufort. De rijke geschiedenis van de Kust wordt weerspiegeld in het erfgoed met een hoge belevingswaarde. Tegelijk verrijzen op diverse plaatsen parels van hedendaagse architectuur. Op en onder het water is er niet alleen het maritiem erfgoed, maar ook nieuwe technologische ontwikkelingen rond de blue economy die een toeristische meerwaarde kunnen betekenen.

De kunstzinnige kust biedt dus een veelheid aan mogelijkheden en nodigt bezoekers uit om zich onder te dompelen in de beleving van de regio. Het is een plek waar geschiedenis en moderne ontwikkelingen samenkomen, waar kunst en erfgoed gedijen, en waar de zee een bron van inspiratie is voor velen.

Lut Lambrecht

Gloria Ramberg

04. ACTIEKADER 2024 – 2030

Vanuit een *reeks streefdoelen*, eerder in dit plan al benoemd, werken we toe naar een actiekader, waaruit tweejaarlijks meer gedetailleerde actieplannen worden ontwikkeld. Sommige acties vallen onder de verantwoordelijkheid van Westtoer. Voor andere initiatieven neemt Westtoer een meer ondersteunende of faciliterende rol op zich. We behandelen ook items die aandacht verdienen binnen het toeristische landschap, maar daarom zeker niet altijd onder de bevoegdheid van Westtoer vallen. We willen echter *het belang ervan erkennen en benadrukken*.

We kiezen ervoor om zowel onszelf als onze stakeholders geen strikte taakverdeling op te leggen. In plaats daarvan steken we de hand uit naar *samenwerking* en streven we ernaar om op basis van dit beleidsplan gezamenlijke succesvolle acties en projecten te realiseren, die bijdragen tot het algemeen welzijn en de welvaart van de Kust. De aangehaalde voorbeelden zijn bestaande *good practices en acties voor de toekomst* van zowel Westtoer als van de lokale besturen zelf. Ze zijn illustratief en de lijst is zeker niet exhaustief. Het zijn voorbeelden van projecten die de komende zes jaar een (gezamenlijke) inspanning zullen vergen en zullen bijdragen aan de positieve ontwikkeling van de kustregio. We gaan graag met iedereen in gesprek over initiatieven die het toerisme aan de Kust verder kunnen ontwikkelen.

4.1

ONTWIKKELEN VAN KWALITEITSVOLLE BELEVINGEN

VERHAALLIJN BELEVEN VAN DE PLEK ZEE EN STRAND: UNIEK DECORUM VOOR ACTIEVE BELEVING

Zee en strand vormen het DNA van een vakantiebeleving aan de Kust. Verblijven aan zee heeft een positieve invloed op het fysieke en mentale welzijn van de bezoekers. Diverse activiteiten zijn gelinkt aan zee en strand : zeezwemmen, pootje baden, zonnen, genieten van de open ruimte, wandelen langs de waterlijn, spelen, sporten,... We moeten dus blijven inzetten op een kwaliteitsvol beachlife met aandacht voor de "basics" zoals reddingsposten, sanitair, douches, sportveldjes, speelzones, strandverhuur, beachclubs, toegankelijke strandovergangen,...

De aanwezigheid van zee en strand zorgden ook voor de ontwikkeling van diverse vormen van watersport zoals zeilwagenrijden, surfen, kitesurfen, raften, suppen, kanoën, ... We pleiten voor uitbreidingsmogelijkheden voor de watersportclubs. De toegang voor niet-clubleden moet evenwel verruimd worden. Bezoekers moeten ook volop de mogelijkheid krijgen om deel te nemen aan de diverse watersportactiviteiten.

VOORBEELDEN:

- Aanbieden van nicheproducten zoals kayak – Middelkerke
- Zeilwagenrijden toegankelijk maken voor mensen met een beperking – De Panne
- Surfclubs en strandbars als plaatsen voor mentale herbronning, naast sportbeoefening – De Haan.
- Bouw van een nieuw publiek zwembad - Koksijde

RENOVATIE VAN DE ZEEDIJKEN

Zo goed als alle kustgemeenten plannen in de komende jaren grote renovaties aan de zeedijken. Naast hun belangrijke rol in de kustverdediging vormen de zeedijken een unieke belevings- en ontmoetingsruimte en maken ze eveneens deel uit van het DNA van de bestemming. Het zijn ook plekken waar een belangrijk deel van de kusttheca zich bevindt. Deze herinrichtingen verhogen de belevingswaarde voor de bezoekers, bijvoorbeeld via de aanleg van groen-, rust- en schaduwplekken. Ze dragen bij aan een betere ruimtelijke beeldkwaliteit. Renovaties houden ook rekening met de commerciële functie van de dijken en met toekomstige evoluties inzake kustverdediging. Ze accentueren het unieke karakter van elke badplaats.

LANDMARKS

Op een aantal strategische plaatsen ontwikkelen lokale partners landmarks: het zijn architectonische hoogstandjes met een grote belevingswaarde binnen de publieke ruimte. De beeldkwaliteit en het ontwerp van de constructies zijn van die aard dat landmarks op zich bezoekers kunnen aantrekken.

VOORBEELDEN:

- Silt – Middelkerke
- Thermae Palace en Koninklijke Gaanderijen - Oostende
- Vernieuwde Pier – Blankenberge
- Casino – Knokke-Heist

HORIZON 2025

Westtoer zelf werkt in overleg met lokale partners aan een netwerk van uitkijkpunten via het project Horizon 2025.

VOORBEELDEN:

- Westerpunt – De Panne
- Aquaduin: uitkijkpunt op de watertoren – Koksijde
- Vuurtoren - De Haan

FIETSEN AAN ZEE

Westtoer plant de volledige vernieuwing van het fietsnetwerk aan de Kust in 2026. In dit "Fietsnetwerk 3.0" ligt de focus op het verkleinen van de maaswijdte zodat er meer combinatiemogelijkheden ontstaan voor de fietstoeristen. We beogen ook het verbeteren van de beleving en het comfort via het aanbieden van bijkomende "services" zoals zitbanken, picknicktafels, fietsherstelplaatsen, toiletten,...

Specifiek aandachtspunt is het verhogen van de veiligheid van de gebruikers. Zo dient men bijvoorbeeld de fietser centraal te stellen bij openbare werken. Centraal binnen het kustfietsnetwerk situeert zich de Kustroute die tevens een Vlaamse iconroute is. We willen deze route verder uitbouwen tot een aantrekkelijke en belevingsvolle recreatieve hoofdas langs de Kust.

De fietsverbindingen tussen de badplaatsen onderling en vanuit de badplaatsen naar het hinterland moeten geoptimaliseerd worden.

VOORBEELDEN:

- Realisatie van betere recreatieve fietsverbindingen tussen Koksijde-Bad en Oostduinkerke-Bad en tussen Groenendijk, Oostduinkerke-Bad en Koksijde
- Vlotte zachte verbindingen tussen Oostende en hinterland
- Goede ontsluiting via zachte verbindingen van bv. de Uitkerkse Polder, het Zwin Natuurpark.

WESTTOER PLANT DE VOLLEDIGE VERNIEUWING VAN HET FIETSNETWERK AAN DE KUST IN 2026.

De kustgemeenten kunnen van het fietsnetwerk gebruik maken om zelf suggestie- en themaroutes te ontwikkelen die het hinterland verder kunnen ontsluiten of die inspelen op erfgoed en geschiedenis.

In het kader van bijkomende belevingsinfrastructuur verwijzen we naar de studie "Fietsen aan zee" die door Toerisme Vlaanderen en Westtoer werd opgezet en die werd uitgevoerd door SWECO en Atelier Horizon. Met de betrokken stakeholders gaan we aan tafel zitten om te bekijken welke van deze markante voorstellen uit deze studie ook effectief op het terrein te realiseren zijn.

VOORBEELDEN:

- De belevingstunnel onder de N8 in het verlengde van de start- en landingsbaan van het voormalige militair vliegveld van Koksijde die kan zorgen voor extra ontsluiting van de site Ten Bogaerde
- Een belevingsplek en uitkijkpunt tussen de IJzermonding en de jachthaven van Nieuwpoort
- Fietsen door de Duinen op het Noordelijke tracé van de N34 in De Haan
- Fietsheuvel/toegangspoort tot het landschapspark Zwinstreek in Knokke-Heist

VERNIEUWD WANDELNETWERK IN 2027

Westtoer werkt tegen 2027 aan een nieuw kustbreed wandelnetwerk. De Kustwandelroute en de bestaande netwerken "Westkust" en "Zwin" worden in één product geïntegreerd. Om de wandelmogelijkheden voor bewoners en bezoekers te verruimen, wordt het netwerk fors uitgebreid in de richting van de polders en de achterliggende dorpen.

Het nieuwe netwerk biedt de mogelijkheid tot enkele nieuwe landschapswandelroutes als suggestieroutes op het wandelnetwerk. Ook de lokale besturen kunnen hierop inspelen.

MET DE CAMPAGNE “ZEE VAN SMAAK” WIL WESTTOER HET GEBRUIK VAN NOORDZEEVIS IN DE GASTRONOMIE VERDER IN DE KIJKER ZETTEN.

VERHAALLIJN ZILT EN ZOET KUSTGASTRONOMIE

Met de campagne “Zee van Smaak” wil Westtoer het gebruik van Noordzeevis in de gastronomie verder in de kijker zetten en sluit het hiermee aan bij de korte keten-gedachte. Waar mogelijk wordt een koppeling gelegd met streekproducten uit het onmiddellijke hinterland. De campagne zal zich in de toekomst ook verbreden tot het overkoepelend promoten van sterke, lokale culinaire events met aandacht voor Noordzeevis.

VOORBEELDEN:

- A l'Ostendaise en het garnaalkrokettenfestival – Oostende
- Goeste – Knokke-Heist
- Inrichting van een pluktuin/voedselbos – De Haan
- Kwaliteitsvolle restaurants in de schijnwerpers plaatsen – Blankenberge

OPINIESTUK STAKEHOLDER

PERSONEELSPROBLEMATIEK IN DE HORECA

DE HORECA EN TOERISTISCHE SECTOR AAN DE KUST ZIJN VAN GROOT BELANG VOOR ZOWEL HET LOKALE ECONOMISCHE LANDSCHAP ALS DE BELEVING VAN TOERISTEN.

Echter, deze sectoren worden al geruime tijd geconfronteerd met een groeiend probleem: een tekort aan goed opgeleid personeel. De oorzaken zijn divers en een oplossing zal gevonden moeten worden in een integrale aanpak. We stellen er, in het licht van dit nieuwe beleidsplan Kust, een aantal voor vanuit onze sectorwerking:

YVES VAN MOORTER
HORECA WEST-VLAANDEREN

1. Samenwerking tussen onderwijsinstellingen, VDAB en de sector: Het is belangrijk om jongeren bewust te maken van de carrièremogelijkheden in de horeca en toeristische sector. Door samen te werken met onderwijsinstellingen en VDAB kunnen stage- en leerwerkplekken worden gecreëerd, waarbij studenten en werkzoekende praktijkervaring kunnen opdoen en mogelijk interesse krijgen in een loopbaan binnen deze sectoren.
2. Verbetering van arbeidsvoorwaarden: het bieden van flexibele werktijden en het creëren van doorgroeimogelijkheden kunnen bijdragen aan het aantrekkelijker maken van horecawerk. Dit kan potentiële medewerkers stimuleren om voor een carrière in de horeca te kiezen.
3. Promotiecampagnes: het ontwikkelen van gerichte promotiecampagnes samen met partners als Westtoer & VDAB die het imago van de horeca positief beïnvloeden en jongeren enthousiasmeren voor een loopbaan in deze sector.
4. Professionaliseringstrajecten: het investeren in training en opleiding voor zowel nieuw als bestaand personeel kan bijdragen aan het verbeteren van de servicekwaliteit. Door medewerkers op te leiden tot professionals met een brede kennis en vaardigheden, kan de gastvrijheidsector haar concurrentiepositie versterken.

ONDERNEMERSCHAP

De toeristische ondernemers aan de Kust vormen vaak het eerste contactpunt met de bezoekers : ze zijn dan ook stuk voor stuk unieke ambassadeurs van het kusttoerisme. Ze vertalen het DNA van de bestemming in hun onderneming en maken de toeristen wegwijs in de vele bezienswaardigheden en streeklekkers. Logiesondernemers zijn vaak het eerste aanspreekpunt van de bezoeker, die we willen inspireren op vlak van beleving, kwaliteit, hospitality, duurzaamheid en marketing.

VOORBEELDEN:

- Inzetten op educatie en inspiratie voor ondernemers - Oostende
- Toeristische ondernemers worden ambassadeurs van de gemeente - Middelkerke
- Verderzetten van de kwaliteitsomslag op de kustcampings

WERKEN IN DE TOERISTISCHE SECTOR

Samen met diverse partners zoals Toerisme Vlaanderen, de VDAB, het onderwijs, Horeca West-Vlaanderen wil Westtoer via imagocampagnes zich inzetten om het personeelstekort in de toeristische sector te counteren. Het werken in de sector moet hoe dan ook aantrekkelijker gemaakt worden. Het belang hiervan is door de schaalgrootte van toerisme aan de Kust uiteraard het meest voelbaar in deze regio. Er moet echter een Vlaamsbreed partnerschap ontwikkeld worden om de personeelsproblematiek in de toeristische sector, en meer specifiek in de horecasector, de aandacht te schenken die ze nodig heeft om de service en hospitality van de bestemming hoog te kunnen houden.

VERHAALLIJN BELEVEN VAN DE PLEK BEAUFORT

Westtoer is in volle voorbereiding van de Beaufort-editie '24 : op unieke plekken komen er opnieuw baanbrekende creaties van hedendaagse kunstenaars. Westtoer plant eveneens Beaufort-edities in 2027 en 2030. Ondertussen ontwikkelt en ontsluit Westtoer het Beaufort- beeldenpark met de kunstwerken uit vorige edities die aanwezig bleven in het kustlandschap. Hiermee willen we permanent inzetten op beleving van hedendaagse kunst.

VLAAMSE MEESTERS VAN DE ZEE

2024 is het jaar van James Ensor in Oostende. Ook in de volgende periode blijft Ensor een belangrijke troef onder meer dankzij het James Ensor Huis en de aanwezigheid van Ensor in Mu.zee.

Maar ook andere artiesten lieten zich door de zee inspireren en kunnen rekenen op internationale uitstraling zoals Léon Spilliaert (1846-1926), Constant Permeke (1852-1927), Paul Delvaux (1897-1994) en René Magritte (1889-1967). Ook deze moderne Vlaamse Meesters kunnen een grotere toeristische relevantie krijgen.

ENSOR BLIJFT EEN BELANGRIJKE TROEF, ONDER MEER DANKZIJ HET JAMES ENSOR HUIS EN DE AANWEZIGHEID VAN ENSOR IN MU.ZEE.

ONTSLUITING EN VALORISATIE VAN ERFGOED

Veel unieke plekken zijn gelinkt aan erfgoed aan de Kust. Het gaat zowel over archeologisch, middeleeuws, bouwkundig, militair en maritiem erfgoed. Naast het materieel erfgoed herbergt de Kust ook een grote schat aan uniek immaterieel erfgoed.

Deze vele voorbeelden wijzen ongetwijfeld op de noodzaak om een masterplan voor het erfgoed aan de Kust te ontwikkelen met aandacht voor restauratie, herbestemming en publieksontsluiting. Een masterplan kan ook alternatieve financieringsmogelijkheden voor nieuwe invullingen verkennen.

VOORBEELDEN (NIET EXHAUSTIEF)

Archeologisch erfgoed :

- Testerep, het eiland tussen Westende en Oostende

Middeleeuws erfgoed :

- De abdij van Ten Duinen en Ten Bogaerde in Koksijde
- Stadshalle in Nieuwpoort

Bouwkundig erfgoed :

- De Koninklijke Gaanderijen en Thermae Palace in Oostende
- De casino's van Oostende, Blankenberge en Knokke-Heist
- De diverse historische villawijken en Belle Epoquehuizen zoals de villa Hurlbise in Nieuwpoort, de Dumontwijk en de Site Cordial in De Panne, de Concessie en het oude tramloket in De Haan, het Belle Epoque-centrum in Blankenberge
- De King Beach in Blankenberge
- De Oude Visserijschool in Knokke-Heist

Militair erfgoed :

- De militaire begraafplaatsen in De Panne
- Westfront in Nieuwpoort
- Atlantic Wall in Raversyde
- Fort Napoleon in Oostende
- For Freedom in Ramskapelle

Maritiem erfgoed en visserij :

- Navigo en de Paardenvissers in Oostduinkerke
- De Vismijn van Nieuwpoort als onderdeel van "Haven van Smaak"
- De Mercator en de garnaalvisserij in Oostende
- Hey en het visserijverleden in Heist

VERSTERKEN VAN ALL WEATHER-FACILITEITEN

All weather-faciliteiten dragen bij aan het vierseizoens karakter van de bestemming. De huidige attractiepunten zoals bijvoorbeeld Plopsaland en Sealife, Navigo, Westfront, Mu.Zee, het James Ensorhuis en de Provinciale bezoekerscentra kunnen net zoals de erfgoedattracties verder uitgebouwd worden tot "all year round" topbelevingen.

Er bestaan ook ideeën om een nieuw maritiem belevingscentrum te ontwikkelen en dit te koppelen aan moderne ontwikkelingen op zee en kennis over de werking van moderne zeehavens.

Naast attractiepunten kunnen de kustgemeenten ook inzetten op het brengen van gezelligheid en evenementen in de gespreide (inter)nationale herfst-, kerst- en krokusvakanties. Belangrijk is ook om de samenwerking met de Westhoek en het Brugse Ommeland te versterken met het oog op het genereren van extra "reasons to stay", het verlengen van de verblijfsduur en het stimuleren van terugkeerbezoek.

OPINIESTUK STAKEHOLDER

DE KRACHT VAN DE ZEE VOOR DE MENS

"Zoutwaterkuren en gezonde zeelucht waren in historische tijden de aanjagers van ons kusttoerisme. De welgestelden van toen, en het massatoerisme van na de tweede Wereldoorlog, geloofden maar wat graag dat baden in zee en flaneren op de dijk ook goed waren voor lijf en leden. En voor de geest.

De wetenschappelijke evidentie om dit ook hard te maken was evenwel soms ver te zoeken. Maar tijden veranderen. Er is voortschrijdend inzicht. Vandaag kunnen we met rechte rug stellen dat zeelucht gemiddeld gesproken minder vervuild is. Meer nog, er zijn voorzichtige aanwijzingen dat tot dusver ongekende stoffen in opspattende minidruppeltjes zeewater remmend zouden kunnen werken op de ontwikkeling van kanker. En er is meer. Ook op ons mentaal welzijn blijkt de zee een meetbaar en positief effect te hebben. Onderzoek toont aan dat wie binnen vijf kilometer van de kustlijn woont, zichzelf een 5% hogere gelukscore geeft dan wie verder landinwaarts huist.

Een bonus die ook bleek tijdens de lock-down van de covidcrisis, met een vergelijkbaar positief effect op stressbeleving. De zee kalmeert, brengt innerlijke rust. De blauwe (zee-) en groene (duinen-) omgeving werken mentaal helend.

Het lijkt wel in ons krokodillenbrein te zijn geslopen. En ook al begrijpen we nog niet ten volle waarom, het is misschien wel een van de beste argumenten voor een bezoek aan de Kust, met alle zintuigen op scherp!"

JAN SEYS
VLIZ

4.2 DIVERSIFIËREN VAN HET DOELGROEPENBELEID

DOELSTELLING IS HET
CREËREN VAN EEN
POSITIEF IMAGO VOOR
EEN “VAKANTIE AAN ZEE”

VERRUIMEN EN DIVERSIFIËREN VAN DE MARKTSTRATEGIE

Op de Vlaamse markt kiezen we voor een brede benadering op basis van de positionering “Vitamine Zee” en de drie verhaallijnen. Doelstelling is het creëren van een positief imago voor een “vakantie aan zee”. De kustgemeenten kunnen hier op inspelen met specifieke productontwikkeling en communicatie. We integreren lokale initiatieven in de kustbrede communicatie.

De Waalse markt en het buitenland zijn een belangrijke focus. We houden per doelmarkt telkens rekening met specifieke verwachtingen en reismotivaties. We spelen ook in op de specifieke vakantieopstelling van elke markt: in Wallonië een veranderde Paas- en zomervakantie en een verlengde herfst- en voorjaarsvakantie, de meivakantie in Nederland,... De inspanningen op deze buitenlandse markten stemmen we af met Toerisme Vlaanderen.

We onderzoeken in het kader van klimaatverandering ook de mogelijkheden op andere buitenlandse markten zoals de Scandinavische landen met de Belgische Kust als alternatief voor zuiderse bestemmingen.

VERFIJNEN VAN LEEFSTIJLEN

Om zo goed mogelijk in te spelen op verwachtingen van diverse doelgroepen, bepaalden we in het verleden 4 leefstijlen voor de Kust: het Gezelschapsbeest, de Ontdekker, de Natuurtoerist en de Cultuurtripper. Leefstijlen overstijgen demografische kenmerken en worden vooral bepaald door de drijfveren en reismotivaties van de personen. Ze vormen een nuttig houvast om in online communicatie het toeristisch aanbod voor één leefstijl te clusteren en zo tot consistente boodschappen te komen.

Om beter in te spelen op specifieke doelgroepen gaan we de leefstijlen in de nabije toekomst verder verfijnen tot persona's, die we niet enkel gebruiken in online communicatie, maar ook in productontwikkeling. Door een goed inzicht in de noden van elk van deze persona's, kunnen ook ondernemers hun producten en diensten beter afstemmen op de markt-vraag. We onderzoeken de mogelijkheid om met artificiële intelligentie de communicatie te personaliseren op maat van elk persona.

VOORBEELDEN:

- "First time visitors" aantrekken op basis van natuur – De Panne
- Bouw sporthotel - Koksijde

INCLUSIVITEIT EN TOEGANKELIJKHEID

Om te komen tot een inclusieve kust, richten we ons tot landgenoten die nog geen affiniteit hebben met de Kust als vakantiebestemming. Ook jongeren vormen een belangrijke doelgroep. Voor beide doelgroepen speelt het jeugd- en groepstoerisme een cruciale rol. Vele potentiële toeristen komen voor het eerst in contact met een bestemming dankzij dit logiesaanbod. Via een betaalbare formule leren ze in groep of in klasverband de Kust kennen en bouwen ze een nieuwe nostalgie op die hen later kan inspireren om terug te komen.

Maar dit jeugdlogies is geen evidentie op langere termijn omdat de betaalbaarheid onder druk staat. Het is dus van groot belang om te zoeken naar oplossingen om jeugdlogies te bestendigen. Een specifiek voorbeeld is de zoektocht van CJT naar een nieuwe locatie voor een jeugdherberg aan de Oostkust na de sluiting van de jeugdherberg in Blankenberge. In het kader van "Iedereen verdient vakantie" wil Toerisme Vlaanderen op diverse niveaus drempels wegwerken die mensen verhinderen om op vakantie te gaan. Dit beleid moet zeker verdergezet worden met een focus op toegankelijkheid. Uiteraard is het ook belangrijk om te blijven inzetten op familievriendelijkheid van de bestemming.

VOORBEELDEN:

- "Grenzeloos De Panne" – De Panne
- Inzetten op gezinnen met kinderen ifv creatie jeugdherinneringen Blankenberge

4.3

SLIMME ANTWOORDEN BIEDEN INZAKE KLIMAAT, ECOLOGIE EN NATUUR

VERSNELD VERDUURZAMEN

In het kader van regeneratief toerisme ligt er een sterke focus op versneld verduurzamen. We willen ecologische duurzaamheid stimuleren bij overheden en ondernemers, maar ook bij de bezoekers. We streven hierbij naar een maximale duurzaamheid en circulariteit bij nieuwe investeringen, renovaties en bij de ontwikkeling van belevingen.

VOORBEELD:

- Koksijde Klimaatklaar – Klimaatplan 2030 – Koksijde

Westtoer wil zelf prioritair inzetten op het verminderen van de ecologische voetafdruk bij logiesondernemingen. Mogelijke acties zijn het streven naar klimaatneutraliteit door het verminderen van de CO²-uitstoot en door extra te isoleren, overstappen op alternatieve energiebronnen, zuinig omspringen met energie en water, circulair gebruik van materialen, vermijden en/of recyclen van afval en het sensibiliseren van de bezoekers. We ontwikkelen hiervoor een gericht ondersteuningsprogramma in het kader van het regeneratief toerisme. Een uitdaging wordt de renovatie en verduurzaming van oudere vakantiewoningen en -appartementen. Daarnaast willen we gericht de afvalproblematiek aanpakken, meer bepaald op het strand en in de natuurgebieden. We doen dit ondermeer via het project Cmartlife.

VOORBEELDEN:

- Statiegeldproject – Bredene
- Persleiding afvalwater strandbars – De Haan

WE WILLEN ECOLOGISCHE DUURZAAMHEID STIMULEREN

KLIMAAT

In het kader van de klimaatverandering en de toekomstige stijging van de zeespiegel sluit Westtoer zich aan bij het project Kustvisie dat de kustverdediging van de toekomst uittekent. Verschillende Vlaamse administraties zijn hier nauw bij betrokken. Toerisme Vlaanderen en Westtoer willen de belangen van het toerisme en recreatie mee bewaken en streven naar een evenwicht tussen kustverdediging, natuurontwikkeling en recreatie.

Recreatief medegebruik is hier een sleutelbegrip: dit impliceert dat nieuw aangelegde stukken duin en strand in de eerste plaats een functie hebben voor de kustverdediging en dat ze ook opportuniteiten bieden voor natuurontwikkeling. Maar ook bewoners en bezoekers willen van deze gebieden genieten via strandovergangen, wandelpaden en uitkijkpunten.

VOORBEELDEN:

- Duin-voor-dijk oplossingen als inspiratie voor vernieuwingen van de zeedijken
- Overstromingsmaatregelen Jachthaven Zeebrugge

NATUURBELEVING

Via onze hoofdpositionering "Vitamine Zee" willen we natuurbeleving explicieter koppelen aan wandelen en actieve beleving. Natuur is over de hele kustlijn van belang voor de beleving van de bewoners en de bezoekers : naast het landschapspark Zwinstreek denken we ondermeer aan de Westhoekduinen, de IJzermonding, het provinciedomein Raversijde, de zeereepduinen aan de middenkust, de Uitkerkse Polders, het Zeebos Blankenberge,....

VOORBEELDEN

- Campagne "Vitamine Zee" – Westtoer
  - Campagne "Uitgewaaid" – Oostende
-

We ondersteunen de erkenning van het Landschapspark Zwin waarbij het Zwin Natuurcentrum als primair onthaalpunt fungeert. Maar ook voor de andere gebieden is er nood aan nieuwe onthaalinfrastructuur om de bezoekers op een goede manier te geleiden door de gebieden en om hen te laten genieten van de natuur door middel van wandelpaden en belevingspunten. Toeristisch-recreatieve beleving kan hand in hand gaan met biodiversiteit, natuurbehoud en -ontwikkeling.

VOORBEELDEN:

- Vernieuwen van de onthaalinfrastructuur in natuurgebieden, van het Zwin tot in de Westhoekduinen in De Panne
  - Opwaarderen van de biodiversiteit in natuurgebieden met grote aandacht voor natuurbeleving – Koksijde
  - Bijkomend strand in het kader van Kustvisie met ruimte voor natuurbeleving én recreatie – Bredene
-

ZON, ZEE EN ZIN IN NIEUWE DUURZAME KUSTERVERINGEN

OVER REGENERATIEF KUSTTOERISME EN LANDSCHAPSVERSTERKING

Het is al even geleden dat de eerste kusttoeristen zich in het kielzog van onze koning zich aan de Belgische kust vertoonden. Aange trokken door de vermeende heilzame werking van het zeewater werd al snel een van de eerste spoorlijnen op het Europese vasteland richting onze kust getrokken. De eerste nieuwsgierigen gingen van daaruit per ezel op zoek naar de meest idyllische picknick-plekjes tussen de duinen en naaldbomen. Later zouden de stoomtram en de Koninklijke baan ook de eerste hotels en woningen langs hun traject ritsen. Het lijkt wel of we vandaag, meer dan ooit bezorgd om onze gezondheid, daarom de kust opnieuw zo aantrekkelijk vinden.

1. Deze keer niet alleen omwille van onze fysieke gezondheid, maar evenzeer begaan met ons mentale welzijn, gunnen we onszelf steeds vaker een tripje richting de frisse zeelucht. De toerisme-golven zouden vooral na de Tweede Wereldoorlog, samen met het uitrollen van de autosnelwegen en de uitbreiding van de vakantiedagen, alleen maar groter worden. Het verschil tussen eb en vloed van deze toerismestromen lijkt alleen maar groter te worden in onze badplaatsen. Met het mondiale toerisme dat verwacht wordt exponentieel toe te nemen in gedachten, somt het Beleidsplan Kusttoerisme terecht een paar cruciale uitdagingen op. Wereldwijd vinden we echter steeds meer geslaagde voorbeelden die aantonen dat toerisme én duurzame ontwikkeling geen paradox a priori hoeven te vormen.

MAARTEN VAN ACKER
UNIVERSITEIT ANTWERPEN

2. Denk bijvoorbeeld aan het Arenas del Mar-project, waarbij toeristen in Costa Rica participeren in het planten van 7.000 inheemse bomen en duizenden endemische soorten en zo bijdragen aan de herbebossing van het Regenwoud.

3. Of het Toscaanse Oasyhotel in het WWF-reservaat, dat gasten een unieke ervaring biedt ten midden van een hersteld historisch landbouw- en boslandschap, maar ook dienst doet als recreatief therapiekamp voor jongeren met ernstige en chronische ziekten en hun gezin.

4. Of Tallinn, waar toeristen met gratis elektrische bussen en trams naar hun bestemming gebracht worden. Hier rolden ze geen snelweg uit voor auto's maar eentje voor bijtjes en andere diersoorten, dwars door de nieuwe stadsuitbreiding: de Putukävaäl – oftewel de Bestuivings-snelweg. Landschapsversterking en toeristische innovatie werken elkaar zo in de hand.

5. Welke Vlaamse kustplaats huisvest het eerste klimaat-museum of legt het eerste bio-diverse kustpark aan? Wie biedt als eerste glamping aan in een nieuwe bio-polder waar bezoekers hun overnachting betalen door een paar uurtjes mee op het veld te werken? Ik reserveer alvast met plezier een plekje!

4.4

BIJDRAGEN VANUIT HET TOERISME AAN DE VEERKRACHT VAN DE BESTEMMING

Westtoer heeft de ambitie om in de toekomst de balans te bewaken tussen economie, ecologie en maatschappelijke veerkracht in de lijn van Reizen naar Morgen van Toerisme Vlaanderen en Regeneratief Toerisme van Westtoer.

SPREIDEN VAN TOERISME IN TIJD EN RUIMTE

We bouwen de Kust verder uit als vierseizoensbestemming. Naast de schoudermaanden spelen herfst en winter hierin een steeds grotere rol. We spelen in op de gespreide vakanties in Wallonië, maar ook in onze buurlanden zoals Nederland en Duitsland.

VOORBEELDEN:

Bundelen door Westtoer van het lokale aanbod tijdens de Waalse vakantieperiodes en redigeren van een specifiek persdossier voor de Waalse pers - Oostende

Ruimere inzet van middelen in schouderperiodes en laagseizoen - Blankenberge

Naast het spreiden in de tijd, kiezen we ook voor het spreiden van het toerisme in de ruimte. We zetten hierbij alle kustgemeenten en badplaatsen in, elk met hun eigen kenmerken en troeven. We valoriseren ook de zones tussen de badplaatsen in het kader van natuurbeleving, wandelen en fietsen. We doen dit ondermeer door de verfijning en uitbreiding van het kustfietsnetwerk en kustwandeln netwerk. We versterken de rol van het hinterland door het spreiden van het toerisme in de richting van de polderdorpen en de stadjes en plekken in de Westhoek en het Brugse Ommeland. We doen dit bij voorkeur met zachte mobiliteitsvormen zoals fietsen en wandelen of met het openbaar vervoer. Ook de nieuwe natuurgebieden zoals stadsrandbossen kunnen hier een rol spelen.

VOORBEELDEN:

- Samenwerking Adinkerke/De Moeren - De Panne
- Actielijn Hinterland - Middelkerke
- Uitbouw landschapspark Zwinstreek - Knokke-Heist
- Uitbreiding Golf Ter Hille - Koksijde

FOCUS OP VERBLIJFSTOERISME

We doen dit in de eerste plaats door een sterke focus te leggen op het verblijfstoerisme, zowel in productontwikkeling als in communicatie. Doelstelling is het stimuleren van meerdaags verblijven. We nemen geen initiatieven om het ééndaags strandtoerisme te promoten.

ONDERSTEUNEN VAN DE VEERKRACHT VAN DE BESTEMMING

Waar mogelijk ondersteunen we de kustgemeenten in hun initiatieven rond leefbaarheid, die een invloed hebben op toerisme zoals betaalbaar wonen, het aantrekken van beroepsactieve nieuwelingen door economische diversificatie zoals Blue Energy... We doen dit in het kader van gebiedsgerichte initiatieven van de Provincie en de POM. We houden de vinger aan de pols binnen het ruimere kustdebat en verdedigen hier de toeristisch-recreatieve belangen.

VOORBEELDEN:

- Een oplossing voor inwoners en bezoekers garanderen in drukke periodes, bv. door het voorzien van “Summerdocs” – De Panne
- Evenwicht bewaren tussen inwoners en toerisme door de gerichte aanpak van illegale vakantieverhuur – Knokke-Heist/Blankenberge
- Creatie van gediversifieerde tewerkstellingsmogelijkheden, bv. door inzet op Blue Energy - Oostende

We streven ernaar om bewoners, tweede verblijvers en bezoekers actief te betrekken bij het ontwikkelen van de toeristische plannen, initiatieven, events en projecten. We peilen naar de houding van bewoners inzake toerisme, ondermeer via bewonersonderzoek. In het kader van projectwerking creëren we participatiemogelijkheden voor inwoners en bezoekers.

VOORBEELD:

- Ambassadeurschap: verhogen van betrokkenheid eigen inwoners en tweede verblijvers bij het toeristisch potentieel – De Panne

BEELDKWALITEIT EN MOBILITEIT

In overleg met de gemeenten en de Provincie volgen we ruimtelijke processen op die kunnen bijdragen tot een meer hedendaagse uitstraling van bestemming de Kust. We streven hierbij naar een kwalitatieve inrichting van het openbaar domein : zeedijken, straten, pleinen, parkgebieden met nadruk op vergroening en het creëren van ontmoetingsruimtes en het upgraden van het shoppingapparaat.

VOORBEELDEN:

- Actielijn Natuurlijk Nieuwpoort : natuur verweven in dichtbebouwde zones
- Aanleg van het Kustpark “Knapen” – Zeebrugge
- Ontwikkeling van de militaire basis Koksijde tot een veelzijdige en multidisciplinaire site met diverse recreatiemogelijkheden - Koksijde

Samen met de kustgemeenten en de betrokken Vlaamse Agentschappen onderzoeken we innovatieve oplossingen voor functionele mobiliteit. Een vlotte multimodale verbinding naar de Kust is belangrijk. Het lateraal kustverkeer gebeurt bij voorkeur met tram of fiets. We spelen de tram sterker uit als icoon van de bestemming en we stimuleren het gebruik ervan voor meerdaags reizen. Maximaal en hedendaags gebruikscomfort van de tram is daartoe een must. We ondersteunen de ontwikkeling van de fietssnelweg (F34) langs de Kust. Inzake parkeren zoeken we naar oplossingen voor de overdruk op topdagen.

VOORBEELDEN:

- Ondertunneling N34 – De Haan

4.5 ONTWIKKELEN VAN EEN STERK SAMENWERKINGSVERBAND

We versterken de samenwerking tussen de tien kustgemeenten onderling en tussen de kustgemeenten met Westtoer en de Provincie. We optimaliseren de samenwerking met de diverse Vlaamse agentschappen, in het bijzonder met Toerisme Vlaanderen maar ook met ANB, MDK, AWV, VVSG en De Lijn. Waar nodig nemen we een bemiddelingsrol op tussen het lokale en het Vlaamse niveau. We bepleiten subsidies voor hefboomprojecten die een grote impact kunnen hebben op de bestemming Kust.

Op regionaal vlak bundelen we de krachten met partners die allen een invloed hebben op de bestemming Kust. We denken bijvoorbeeld aan IKWV, Natuurpunt, het VLIZ, de provinciale en regionale horeca-federaties, Proper Strandlopers, etc.

WE VERSTERKEN
DE SAMENWERKING

TUSSEN 10
KUSTGEMEENTEN

HOE KAN JE ALS ONDERNEMER AAN DE SLAG MET HET BELEIDSPLAN KUST?

- Creëer belevingen met een **positieve impact**
- **Cross-sectoraal ondernemen** biedt kansen
- **Netwerken** kan nieuwe deuren openen
- Wordt **ambassadeur** voor de Kust en bouw mee aan de bestemming
- Het **jeugdvakantielogies** is een hoeksteen voor het aantrekken van nieuwe bezoekersdoelgroepen. Omarm deze nieuwe doelgroepen
- Verder inzetten op een kwaliteitsomslag op een kwaliteitsomslag op de **kustcampings** (verduurzamen, vergroenen...)
- Versterk de beleving voor de bezoeker door via onze **marketingtoolkits** mee onze campagnes uit te dragen
- Speel in op **kustgastronomie** en omarm hierbij Noordzeevis en andere lokale korte ketenproducten
- Speel **data** snel door aan FOD, zodat we evoluties in de sector correct kunnen monitoren en onze ondersteuning hierop performant kunnen afstemmen
- Omarm de Kust als **vierseizoensbestemming**, wees samen met Westtoer en de toeristische diensten creatief om het hele jaar door de Kust als aantrekkelijke vakantiebestemming op de kaart te zetten

COLOFON:

Dit Strategisch Beleidsplan voor Toerisme en Recreatie aan de Kust 2024-2030 is een uitgave van Westtoer en Toerisme Vlaanderen.

Coördinatie en eindredactie:

Ellen Bruynoghe en Stefaan Gheysen

Met inbreng van:

Annelies Gobert, Dirk Marteel, Els Lowyck, Josephine Fassaert, Lien Phlypo, Luc Abbeloos, Matty Vincke, Olivier Verhaeghe, Tim Provoost, Tim Vanholle.

Met de ondersteuning van:

Aurélie Durliau, Elke Arren, Evelien Waffelaert

Met dank aan:

de externe inbreng van Caroline Lootens, Cathy Macharis, Goedele Van der Spiegel, Hannelore Maelfait, Jan Seys, Kris Snijkers, Maarten Van Acker, Yves Van Moorter.

Met dank aan:

de kustburgemeesters en toeristische diensten.

Fotografie: Westtoer

Grafische vormgeving: Laurie Vansteelant en Oswalt

Druk: Puntgaaf

westtoer

de Kust